

Ακρωνύμιο πρότασης:

DataPopEU

Τίτλος πρότασης:

**Καινοτόμες μέθοδοι και δεδομένα υψηλής ποιότητας για τη μελέτη
του λαϊκισμού και του Ευρωσκεπτικισμού**

Παραδοτέο 3.2

Έκθεση Λεξικομετρικής Ανάλυσης

Ιανουάριος 2022

Όροι(terms), Λεκτικά/εννοιολογικά μοτίβα (codes/categories) και νοηματικές δέσμες (themes) για τη διερεύνηση του Ευρωσκεπτικισμού και του Λαϊκισμού στον Ελληνικό Τύπο

1. Χαρακτηριστικά του Ηλεκτρονικού Σώματος Κειμένων

1.1. Βήμα 1^ο : Συγκρότηση και δομή του ΗΣΚ.

Μετά τις δοκιμές που είχαμε κάνει στο πρώτο έτος ενασχόλησης μας με την αποδελτίωση του Ελληνικού Τύπου (ως το τέλος του 2020) σχετικά με το υπό διαμόρφωση Ηλεκτρονικό Σώμα Κειμένων (ΗΣΚ) της αποδελτίωσης, ορίσαμε πως διαθέτει τρία υποσώματα ανά έτος: ένα με αναζήτηση στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών αναφορών ευρωπ* (ΗΣΚ1: Ευρωπ*_2020), ένα δεύτερο με τις ίδιες αναφορές για το έτος 2021 (ΗΣΚ2: Ευρωπ*_2021), ένα τρίτο με αναζήτηση στο πλαίσιο των αναφορών στην έννοια του λαού για το 2020 (ελληνικού, ευρωπαϊκού κ.ά.) (ΗΣΚ3: λαο*_2020) και ένα τέταρτο για το επόμενο έτος (ΗΣΚ4: λαο*_2021). Τέλος έχουμε το πέμπτο και έκτο Ηλεκτρονικό Σώμα Κειμένου με αναφορές στην έννοια του λαϊκισμού για τα δύο έτη αντίστοιχα (ΗΣΚ5: λαϊκ*_2020 και ΗΣΚ6: λαϊκ*_2021).

Τα έξι αυτά υποσώματα αποτελούν το κεντρικό μας σώμα κειμένου για τη διερεύνηση του Ευρωσκεπτικισμού και του λαϊκισμού στον ελληνικό Τύπο που ονομάζουμε ΗΣΚDataPopEU.

1.2. Χαρακτηριστικά των ΗΣΚ

Τα κείμενα που λεξικομετρήσαμε ως αυτή τη στιγμή αφορούν την περίοδο αποδελτίωσης 1-1-20 ως 31-12-21. Στο πρώτο έτος της έρευνας μας (2020) συνθέσαμε ένα Ηλεκτρονικό Σώμα Κειμένου αναφοράς με τα κείμενα των αποκομμάτων του μηνός Οκτωβρίου 2020 για να ελέγξουμε τη συμβατότητα των ευρημάτων σε ένα μικρότερο σχετικά σώμα κειμένου (πρώτο εννιάμηνο 2020), συγκριτικά με το μεγάλο όγκο δεδομένων των ετήσιων αποδελτιώσεων.

Με βάση τις δοκιμές και τις διερευνήσεις μας συντάξαμε ένα αρχικό λεξικό όρων (D3.1) που αποτελείται από όρους (terms), λεκτικά μοτίβα (codes/categories), ρηματικά δίπολα και νοηματικές δέσμες (themes) που έχουν ενδιαφέρον να ερευνηθούν παρακάτω και σε άλλες μορφές δημόσιου λόγου αλλά και στο πλαίσιο των υπό διαμόρφωση ΗΣΚ.

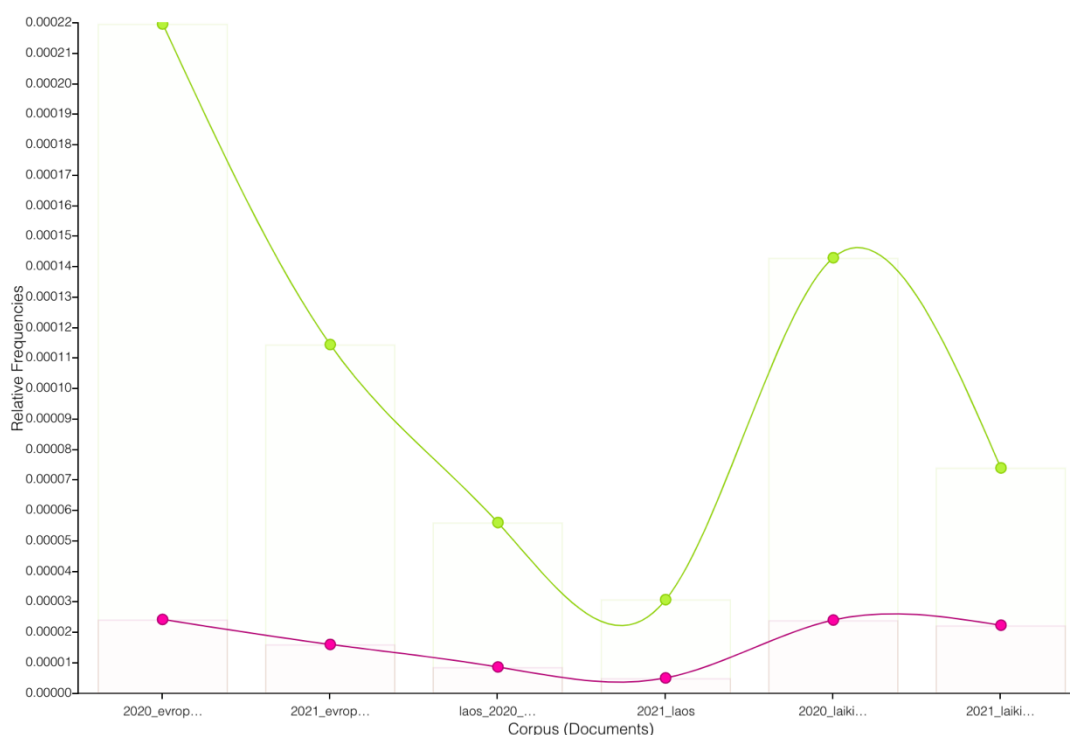
Μεθοδολογικά θα ακολουθήσουμε τα ερμηνευτικά βήματα/στάδια της Θεματικής Ανάλυσης για να καταλήξουμε σε ερμηνευτικά επαρκείς διατυπώσεις για τη μελέτη του Ευρωσκεπτικισμού και του λαϊκισμού στον ελληνικό Τύπο.

Όπως φαίνεται και στον πίνακα 2 με τον αριθμό των λέξεων και των αποκομμάτων ανά σώμα οι διαφορές ανά έτος των τριών όρων που διερευνήσαμε στην περίπτωση των ΗΣΚ 1 και 2 είναι αύξηση της τάξεως του 20% ενώ στα ΗΣΚ 3 έως 6 δεν είναι σημαντικές. Σε αυτό το σώμα κειμένου με τα παραπάνω χαρακτηριστικά διερευνούμε τις αναφορές στους δύο όρους/terms που ενδιαφέρουν αναλυτικά την έρευνα μας, δηλαδή τις αναφορές ανά έτος του όρου Ευρωσκεπτικισμός (ευρωσκ*) και του αγγλικού όρου Brexit. Εδώ βλέπουμε ότι έχουμε μείωση του αριθμού

αναφορών ανάμεσα στα δύο έτη αλλά πολύ σημαντικότερη μείωση της συχνότητας αναφοράς μεταξύ του ΗΣΚ1 και 2 που αφορά την Ευρώπη (ευρώπ*) και στα ΗΣΚ 5 και 6 που αφορούν τον λαϊκισμό (λαϊ*) για τον όρο Brexit (brex*).

Πίνακας 1: Εμφανίσεις και συχνότητες ευρωσκ* και brex* ανά έτος και ανά ΗΣΚ

Term	Count	2020	2021	Trend (το κόμμα διαχωρίζει τη συχνότητα ανά υποσώμα από το 1 ως το 6 αντίστοιχα)
brex*	5296	3309	1959	0.00021936919,0.00011423087,0.000055787725,0.000030470592,0.00014271878,0.00007366489
ευρωσκ*	739	418	321	0.000023998173,0.000015829135,0.000008410209,0.0000048160205,0.000023786464,0.000022070803

Ο όρος brexit χρησιμοποιήθηκε κυρίως για την επικοινωνία της εξόδου της Μ. Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση, κάτι που και τεχνικά και πολιτικά έγινε για πρώτη φορά στην εβδομηντάχρονη ιστορία της πορείας της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης (European Integration).

Πίνακας 2: Τα χαρακτηριστικά των ΗΣΚ

Τίτλος	Λέξεις	Αποκόμματα
ΗΣΚ1: 2020_evropi	10042431	12241
ΗΣΚ2: 2021_evropi	12255882	15479
ΗΣΚ3: laos_2020	10701279	11156
ΗΣΚ4: 2021_laos	10797296	11137
ΗΣΚ5: 2020_laikismos	3573461	4162
ΗΣΚ6: 2021_laikismos	3488772	3908

Ετοιμάσαμε τα σώματα κειμένου για να εισαχθούν σε τοπικό εξυπηρετητή των εργαλείων Voyant που στήσαμε λόγω μεγάλου μεγέθους των δεδομένων με τη συνέργεια του παραρτήματος της εθνικής υποδομής για τη γλωσσική τεχνολογία Arolopnis ΑΠΘ και προβήκαμε στη διερεύνηση των όρων που σχετίζονται με την έρευνα μας.

2. Ανάλυση

2.1. Βήμα 2. Αφιετήρία της ανάλυσης μας η εξέταση των συγκεντρωτικών λεξικομετρικών στοιχείων (summary).

Ξεκινώντας την ερμηνευτική ανάλυση των ΗΣΚ πρώτα εξετάζουμε προσεκτικά τα συγκεντρωτικά στοιχεία του υλικού μας τα οποία θα μας φανερώσουν σημαντικά στοιχεία για τους όρους που διερευνούμε και θα μας καθοδηγήσουν για τα παρακάτω βήματα. Τα έξι επιμέρους υπο-σώματα κειμένου που συγκροτούν το σώμα μεγάλων δεδομένων ΗΣΚDataPopEu με 50,859,121 λέξεις και 809,216 μοναδικές λέξεις έχει τα χαρακτηριστικά που αποτυπώνονται στην Εικόνα 1.

Αξίζει να σημειωθεί πως τα μεγαλύτερα σώματα έχουν και μικρότερη λεξικολογική διαφοροποίηση (Vocabulary Density). Τα κείμενα που αφορούν το λαϊκισμό, μάλιστα, παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη διαφοροποίηση δείχνοντας τη μεγαλύτερη νοηματική πολυσημία που πιθανά να διαθέτουν. Τα σώματα που αφορούν το λαϊκισμό (λαϊκ*) αποτελούν και σώματα αναφοράς, όχι μόνο λόγω της νοηματικής εγγύτητάς τους με τον όρο Ευρωσκεπτικισμός (ευρωσκ*) αλλά και λόγω των ποιοτικών τους χαρακτηριστικών. Αποτελούν δε υποσύνολο του σώματος που αφορά το λαό (λαο*) αλλά διαθέτουν γλωσσικές και νοηματικές διαφοροποιήσεις.

Εικόνα 1: Συγκεντρωτικά λεξικομετρικά στοιχεία για το ΗΣΚDataPopEu

2.2. Ερμηνευτική ανάλυση Ηλεκτρονικού Σώματος Κειμένου

Απ' ό,τι φαίνεται, στο σύνολο του ΗΣΚDataPopEu στις πρώτες 50 θέσεις κυριαρχούν λέξεις που δημιουργούν ένα θεματικό και νοηματικό κύκλο ο οποίος είναι πολύ χρήσιμος για την πλαίσωση της ανάλυσης μας.

Στην ερμηνευτική ανάλυση που θα εφαρμόσουμε κατά το πρότυπο της Θεματικής Ανάλυσης αντιμετωπίζουμε τις λέξεις/όρους (terms) ως ένα εννοιολογικό σύνολο που όλες μαζί συνιστούν κατηγορίες (categories) νοήματος που οδηγούν σε θεματικές συγκροτήσεις (themes), δηλαδή σε νοηματικές δέσμες που μας βοηθούν να διατυπώσουμε τα συμπεράσματα μας.

Στη δική μας περίπτωση, οι λεκτικές και εννοιολογικές αναφορές που κυριαρχούν είναι: Ελλάδα/ελληνική, κυβέρνηση, χώρα, Ε.Ε., πολιτική, ευρώ, Τουρκία/Ερντογάν, ΣΥΡΙΖΑ, ΗΠΑ, Ευρώπη, σύμφωνο, μέτρα, κρίση, πανδημία/υγεία.

Αυτές οι λεκτικές/εννοιολογικές αναφορές συνιστούν κατηγορίες νοήματος (categories). Η σύναψη των επιμέρους νοηματικών κατηγοριών μας οδηγεί να συμπεράνουμε τις θεματικές νοηματικές αναφορές (themes) που συγκροτούν ρηματικά μοτίβα τα οποία διέπουν το σώμα μεγάλων δεδομένων που διερευνούμε.

2.3. Νοηματικές δέσμες/Θέματα (themes) στο σύνολο του ΗΣΚ

Από την πρώτη αποτύπωση της συγκεντρωτικής αναφοράς (summary) που μας δίνουν τα νογαντ (Εικόνα 1) διαπιστώνουμε τις εξής θεματικές αναφορές:

- 1 Διακυβερνητικό μοτίβο με αναφορά σε εθνικό επίπεδο (κυβέρνηση, χώρα, Ελλάδα, πρωθυπουργός, μητσοτάκης, υπουργός κ.ά.) Σε αυτό το θεματικό μοτίβο είναι αξιοσημείωτο πως ο ΣΥΡΙΖΑ ως συλλογικό υποκείμενο αναφέρεται πιο συχνά από τα άλλα κόμματα αλλά ο Πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης αναφέρεται συχνότερα από τον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης.
- 2 Γεωπολιτικό μοτίβο με αναφορά σε εξωτερικές ετερότητες/διαφοροποιήσεις (Τουρκία, Ερντογάν, ΗΠΑ κ.ά.) που μπορούν να διαχωριστούν σε συμμαχικές ετερότητες (ΗΠΑ, Μ. Βρετανία) και σε εχθρικές ετερότητες (Ρωσία, Τουρκία).
- 3 Θεσμικό θεματικό μοτίβο σχετικό με τη διττότητα της Ευρώπης ως θεσμικό σύνολο αλλά και ως γεωγραφικός χώρος (Ευρώπη, Ε.Ε., σύμφωνο/συμφωνία, ευρώ κ.ά.)
- 4 Κρυσιακό μοτίβο με θεματολογική δέσμη που αφορά την πανδημία (υγεία, κρίση, μέτρα, πανδημία κ.ά.).
- 5 Πολιτικό θεματικό μοτίβο με αναφορά στην πολιτική διάσταση των υποθέσεων που αφορούν τους όρους που διερευνούμε (πολίτες/πολιτική, κάτοικοι, υπήκοοι, δημοκρατία κ.ά.)
- 6 Οικονομικό θεματικό μοτίβο με αναφορά στην οικονομική διάσταση των ίδιων υποθέσεων (οικονομία, δics κ.ά.)

Βήμα 3. Cirrus tables και η έννοια της κλίμακας (scale)

Μετά τα συγκεντρωτικά στοιχεία (summary) εξετάζουμε προσεκτικά τα στοιχεία από τα συννεφόλεξα (cirrus). Εδώ συναντάμε την έννοια της κλίμακας (scale) που αφορά τη συγκριτική προσέγγιση των υπο-σωμάτων μεταξύ τους. Κάθε μας έλεγχος γίνεται είτε σε κλίμακα ολόκληρου του σώματος είτε σε κλίμακα καθενός υπο-σώματος ξεχωριστά. Η χρονική σύγκριση μπορεί να γίνει μεταξύ των ομοιογενών υπο-σωμάτων ΗΣΚ 1 με ΗΣΚ 2, ΗΣΚ 3 με ΗΣΚ 4 και ΗΣΚ 5 με ΗΣΚ 6 και για τα έτη 2020 (ΗΣΚ 1, 3, 5) και 2021 (ΗΣΚ 2, 4, 6) αντίστοιχα. Η έννοια της κλίμακας (scale) για τα επιμέρους υποσώματα βασίζεται στις αποτυπώσεις των cirrus (συννεφόλεξων) που προδίδουν τις οπτικοποιημένες διαφοροποιήσεις και θέτουν τη συγκριτική προσέγγιση των επιμέρους υλικών μας. Από την Εικόνα 2 διαπιστώνουμε πώς αποτυπώνεται η πρωταρχία των εθνικών αναφορών στο ΗΣΚDataPopEU.

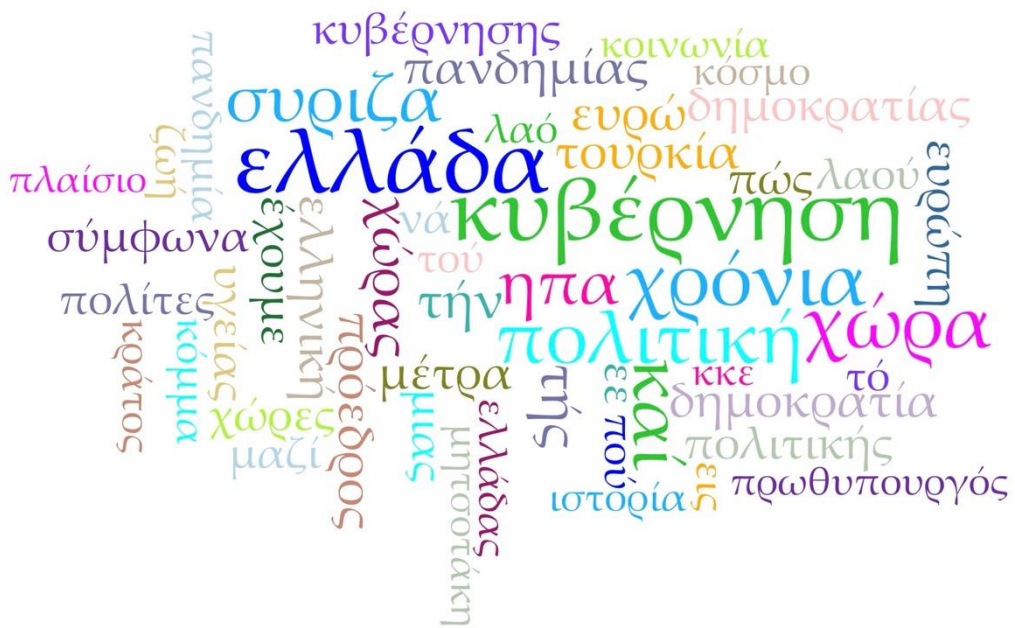

Εικόνα 2: Το συννεφόλεξο του ΗΣΚDataPopEu

Παρόμοια εικόνα με αυτή του κεντρικού ΗΣΚ έχουμε και στις Εικόνες 3 και 4 με τα συννεφόλεξα (cirrus) του ΗΣΚ1 Ευρωπ*2020 και ΗΣΚ2 Ευρωπ* 2021 αντίστοιχα. Η κατάσταση διαφοροποιείται στις Εικόνες 5 και 6 που έχουμε το συννεφόλεξο των ΗΣΚ3 και ΗΣΚ 4 λαο*2020 και λαο*2021 καθώς ενισχύεται η εμφάνιση της κυβέρνησης και εμφανίζονται οι όροι σύριζα, μητσοτάκης, δημοκρατία, πολίτες, πολιτική αλλά και ζωή. Αυτή η τάση γίνεται εμφανέστερη στις Εικόνες 7 και 8 με τα συννεφόλεξα των υποσωμάτων ΗΣΚ5 και ΗΣΚ6 με τον όρο λαϊκ* 2020 και λαϊκ*2021 αντίστοιχα. Οι αναφορές στον ΣΥΡΙΖΑ ενισχύονται με την εμφάνιση του όρου τσίπρας. Επίσης, εμφανίζεται ενισχυμένος ο όρος μητσοτάκης και πρωθυπουργός. Τέλος, εμφανίζεται η αναφορά στον Τραμπ ενώ παραμένουν ισχυρές οι αναφορές σε πολίτες/πολιτική, δημοκρατία(ς) και κοινωνία.

Εικόνα 5: Συννεφόλεξο για το ΗΣΚ3 λαο*2020

Εικόνα 6: Συννεφόλεξο ΗΣΚ4 λαο*2021

Βήμα 4. Έλεγχος των υπό διερεύνηση όρων (terms) και της συχνότητας εμφάνισής τους.

4.1. Εντοπισμός όρων και συγκρότηση των εννοιολογικών κατηγοριών

Με βάση τις οπτικοποιήσεις των συχνότερων λέξεων (συννεφόμελα) αποφασίζουμε να προχωρήσουμε στο επόμενο στάδιο και να εμβαθύνουμε την ανάλυση μας επιλέγοντας 33 εννοιολογικές κατηγορίες που σχετίζονται με τα μοτίβα που έχουν προκύψει από τη μέχρι στιγμής συγκεντρωτική και οπτικοποιημένη ανάλυση μας (βήμα 2 και βήμα 3). Στο βήμα 4 με τις δοκιμές και τις οπτικοποιήσεις που κάνουμε εντοπίζουμε διαφορές και διαφοροποιήσεις τόσο μεταξύ των υπο-σωμάτων όσο και ανάμεσα στα δυο έτη.

Οι όροι που μας κίνησαν το ενδιαφέρον από τα συννεφόμελα αποτυπώνονται κατά αριθμό εμφανίσεων στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 3: Όροι, εμφανίσεις και συχνότητες ανά υπο-σώμα από το 1 ως το 6

Όρος	Αριθμός εμφανίσεων	Trend (το κόμμα διαχωρίζει τη συχνότητα ανά υποσώμα από το 1 ως το 6 αντίστοιχα)
πολίτες	252896	0.00030520497,0.00037288218,0.00041247407,0.00046974723,0.0005507266,0.00057040126
ε.ε.*	247566	0.005015419,0.005098205,0.004933429,0.005031167,0.004539297,0.0047890777
ελλ*	155697	0.0054909014,0.004789619,0.005095746,0.0051757405,0.0033275862,0.0032724983
πολιτικ*	152704	0.0023450498,0.002418757,0.0030980408,0.0032302532,0.0046680234,0.005099502
ευρω*	116660	0.0052380743,0.0045645023,0.0016010236,0.0013901629,0.0018301585,0.0015696067
οικον*	108136	0.00314864,0.002535354,0.0019098652,0.0015650215,0.0027785387,0.0019210197
τουρκ*	107769	0.0037061744,0.002224646,0.0021004032,0.0014212817,0.0009886774,0.00065811124
κοινων*	78342	0.00093473383,0.0010203264,0.001787263,0.0018799151,0.0023316331,0.0024919943
πανδημ*	64972	0.0011882581,0.00073181186,0.0008706436,0.0005317998,0.0015156175,0.0008472895
δημοκρ*	48034	0.00058342447,0.0006604176,0.0014369311,0.0016365208,0.0017316545,0.0019631549
πρωθ*	44670	0.0009812365,0.000852407,0.0009202638,0.0008777198,0.0010773869,0.0013064769
συριζ*	44651	0.00045248008,0.0003938517,0.0009703513,0.0009286584,0.0021186743,0.0020972996
ηπα*	40531	0.0008934092,0.0010407248,0.00065356673,0.0007868637,0.0006094932,0.000601931
κρίση	44333	0.0011882581,0.00073181186,0.0008706436,0.0005317998,0.0015156175,0.0008472895
μητσοτ*	31869	0.00074772735,0.00060485245,0.0007605633,0.00081566715,0.0010905394,0.0013660968
λαϊκ*	27091	0.00021130341,0.00021703864,0.0005212461,0.0006195069,0.0021276292,0.0020686362
μεταν*	23098	0.0006167829,0.00065233983,0.00055806414,0.0003321202,0.00058066956,0.0003637383
ρωσ*	22652	0.0004090643,0.0007642045,0.0003460334,0.00043760956,0.00014299863,0.00019634416
αριστε*	22565	0.00016679228,0.00020577875,0.00053890754,0.00056088116,0.0008686257,0.001011244
βρετ*	21079	0.0006355035,0.00069321814,0.0002902457,0.00026627036,0.00030530625,0.000176279
ανακαμψ*	20570	0.0007208414,0.000649892,0.00015315926,0.00018689864,0.00024094289,0.00024306547
δεξι* (μείον δεξιότητα*1101)	11504	0.00011391664,0.00017118311,0.00022913149,0.00027627288,0.0004883221,0.0006363271

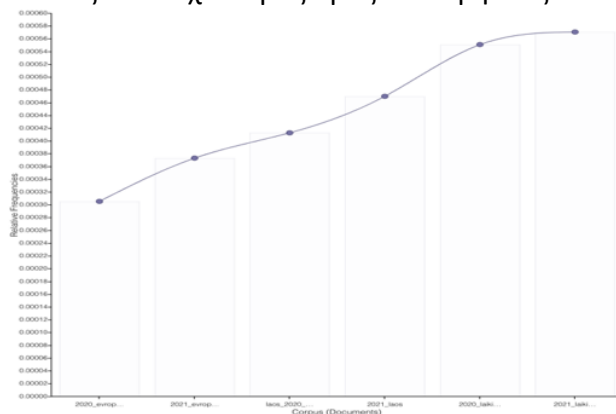
βρυξ*	10652	0.00037391344,0.00035207585,0.000100735626,0.000078538185,0.00009654506,0.00008914311
προσφυγ*	10030	0.00024665342,0.00020014879,0.00022586086,0.00013355196,0.000244301,0.00010548124
brex*	5296	0.00021936919,0.00011423087,0.000055787725,0.000030470592,0.00014271878,0.00007366489
κάτοικοι	2057	0.000035947472,0.000026599473,0.000060740404,0.000051957453,0.000029663119,0.00015191592
υπηκ*	972	0.000023599863,0.000020643149,0.0000187828,0.000022227787,0.000005876656,0.000005732676
τσιπρ*	753	0.000008464086,0.0000052219825,0.000014671144,0.000012780978,0.000042815635,0.000044714874
ευρωσκ*	739	0.000023998173,0.000015829135,0.000008410209,0.0000048160205,0.000023786464,0.000022070803
αντιευρ*	518	0.00001184972,0.000009138469,0.000005700253,0.0000055569467,0.000024625986,0.000022357437
gexit	250	0.000002887747,0.000005140389,0.0000033640838,0.000003889863,0.000013152515,0.000009458916
rolexit*	112	5.974649e-7,0.000006037917,5.6068063e-7,0.0000013892367,2.7984075e-7,0.000002866338
ευρωενθ*	1	9.9577484e-8,0,0,0,0,0

4.2 Αναζήτηση διαφορών και διαφοροποιήσεων ανάμεσα στα υποσώματα

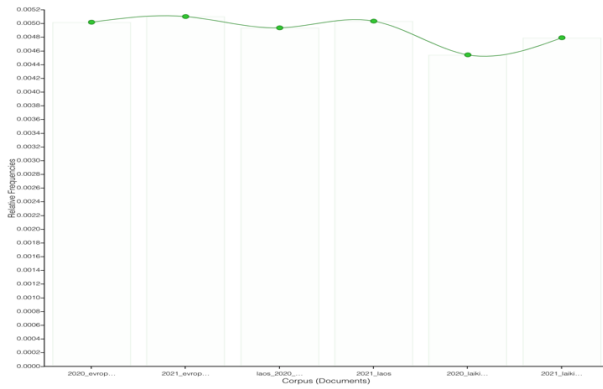
Με βάση τον παραπάνω πίνακα ακολουθεί το επόμενο στάδιο όπου οπτικοποιούμε τις συχνότητες εμφάνισης για να εντοπίσουμε τις διαφορές ανάμεσα στα έξι υποσώματα για τις εννοιολογικές κατηγορίες ή τους όρους που σχετίζονται με την έρευνα μας.

4.2.1 Όροι και εννοιολογικές κατηγορίες που διερευνώνται για διαφορές και διαφοροποιήσεις ανάμεσα στα υποσώματα (με βάση τις συχνότητες)

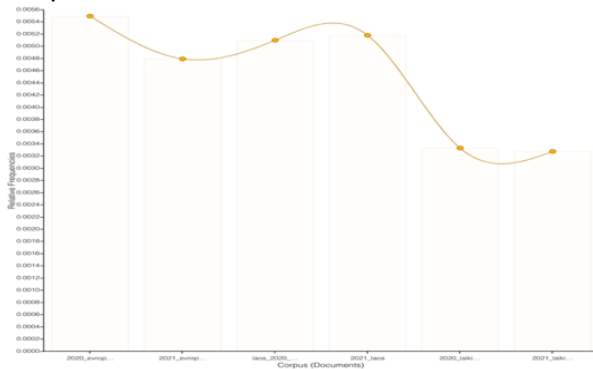
Πολίτες*: ο συχνότερος όρος που εμφανίζεται εξίσου συχνά με το θεσμικό όρο ε.ε.

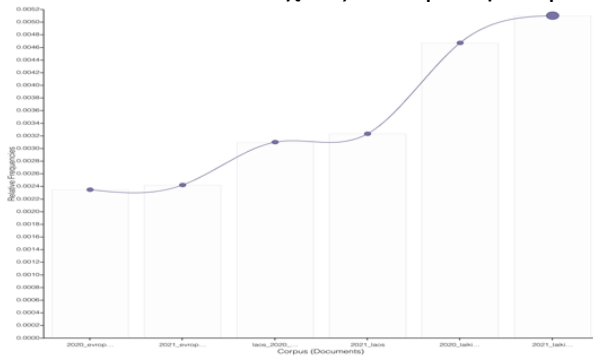
ε.ε.: θεσμική αναφορά στην Ευρωπαϊκή Ένωση

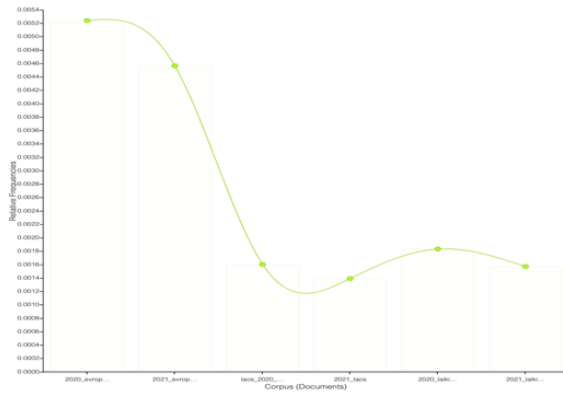
ελλ*: Εννοιολογική κατηγορία (ρίζα) με αναφορές στην Ελλάδα, τους Έλληνες, το Ελληνικό κ.ά.

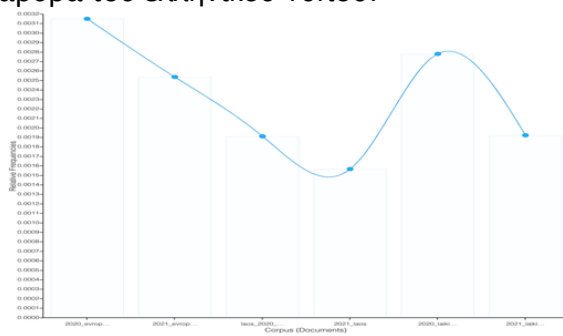
πολιτικ*: Εννοιολογική κατηγορία που αφορά την πολιτική και την πολιτικοποίηση των υποθέσεων που σχετίζονται με την Ευρώπη, το λαό και το λαϊκισμό.

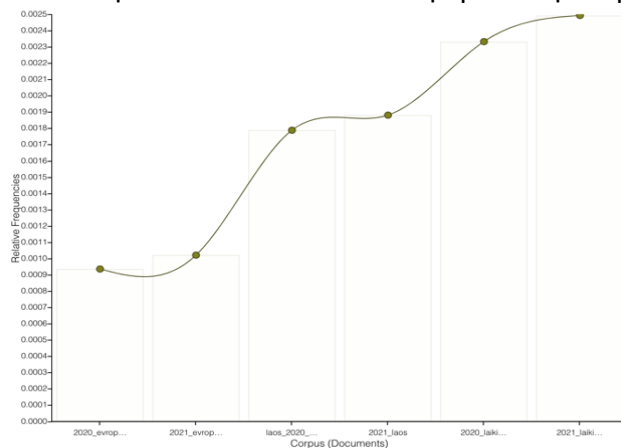
ευρω* : Εννοιολογική κατηγορία που περιλαμβάνει αναφορές που σχετίζονται με τη διτότητα της Ευρώπης ως γεωγραφικός όρος και ως θεσμικό υπερεθνικό σύνολο.

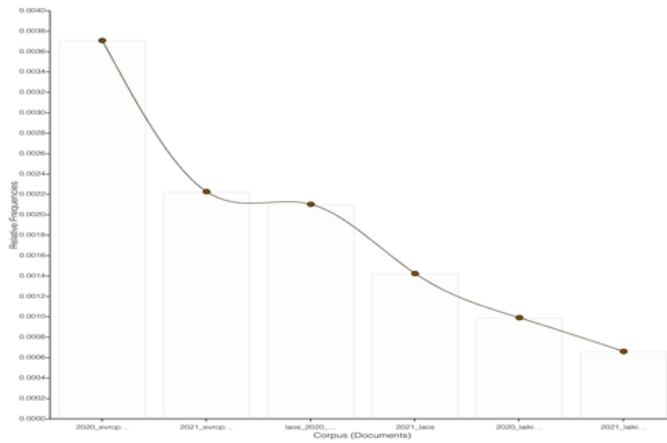
οικον*: Εννοιολογική κατηγορία που αφορά λέξεις, έννοιες, κανόνες και όρους που σχετίζονται με την οικονομική διάσταση των υποθέσεων που καλύπτονται από τα άρθρα του ελληνικού Τύπου.

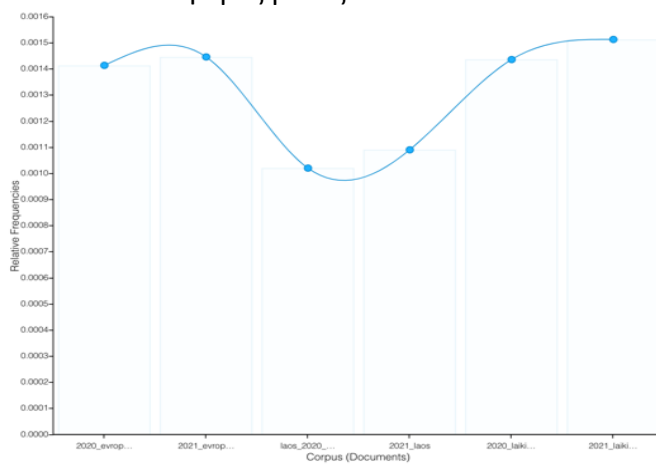
κοινων*: εννοιολογική αναφορά που σχετίζεται με την κοινωνία και την κοινωνική διάσταση των υποθέσεων που αφορούν την Ευρώπη.

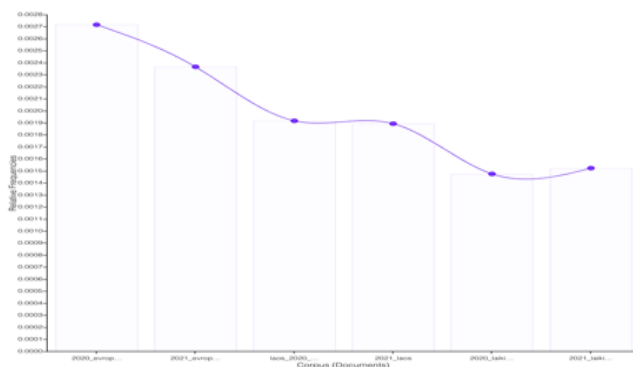
Τουρκ*: Η χρήση της Τουρκίας (και των συγγενών εννοιών με τη γειτονική χώρα όπως Ερντογάν) είχε διαπιστωθεί πως είναι εκτενής από την πρώτη φάση της συλλογής και κατάταξης των αποκομμάτων μας. Χρησιμοποιείται νοηματικά ως έγκληση ετερότητας, ως ο «άλλος» που γειτονεύει και σχετίζεται με την Ευρώπη.

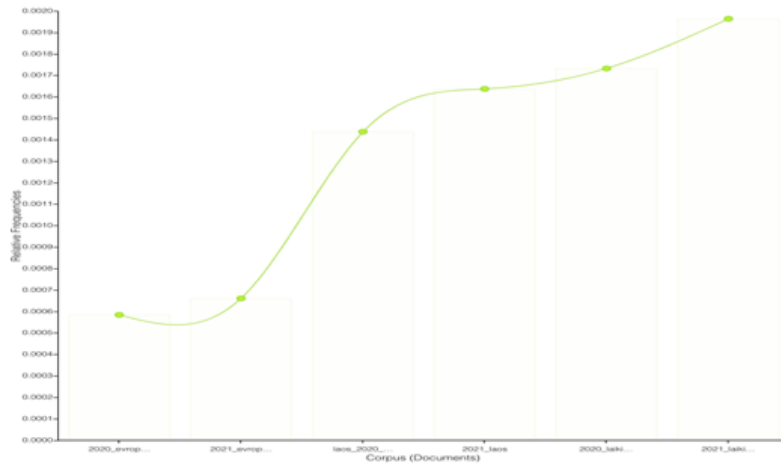
πανδημ*: εννοιολογικές αναφορές που σχετίζονται με την πανδημική κρίση και δεν διαθέτουν διαφορές μεταξύ 2020 και 2021.

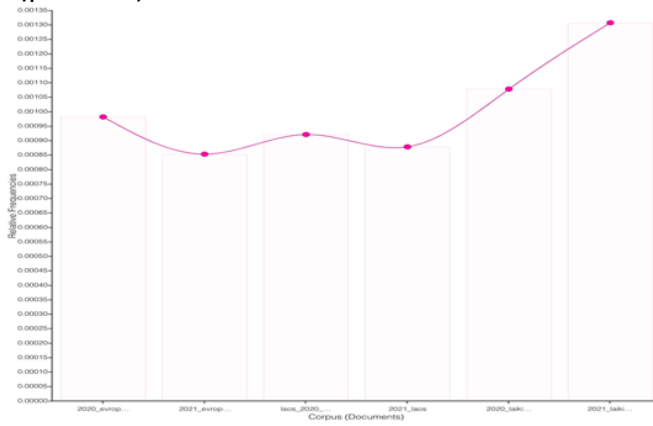
ελλάδα*: αναφορές στην Ελλάδα οι οποίες είναι μειωμένες στα ΗΣΚ 5 και ΗΣΚ 6.

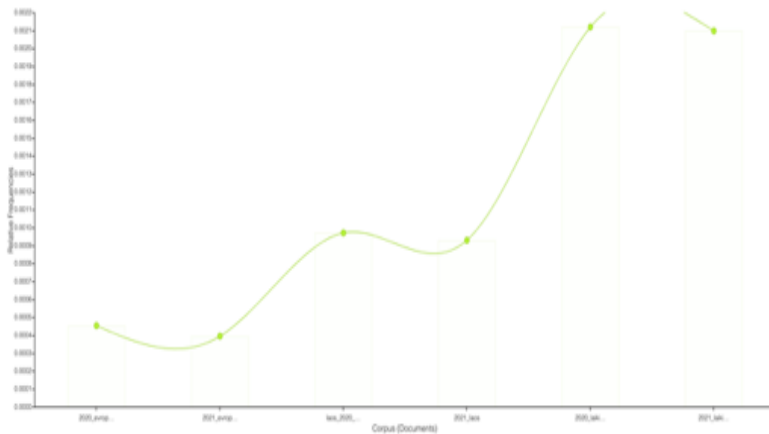
δημοκρ*: Η έννοια τη δημοκρατίας ως εννοιολογική κατηγορία που εμφανίζεται ενισχυμένη στα ΗΣΚ 3 ως ΗΣΚ 6.

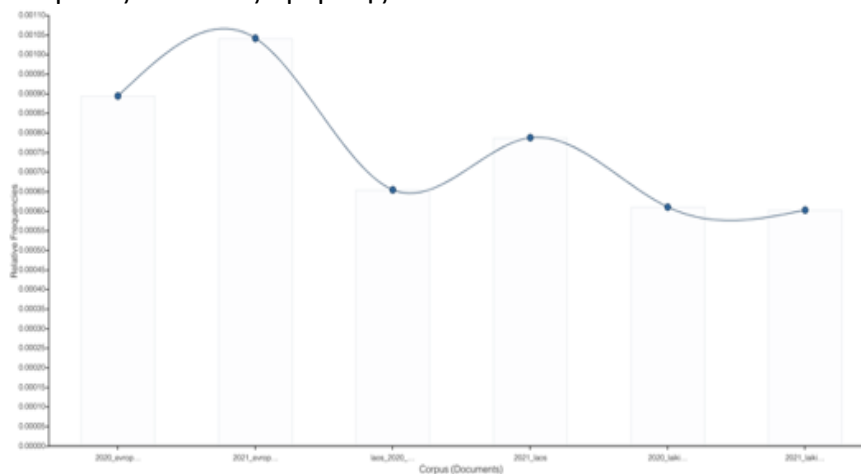
πρωθ*: οι μη ονομαστικές αναφορές στον πρωθυπουργό που είναι ιδιαίτερα σημαντικές στο ΗΣΚ 6.

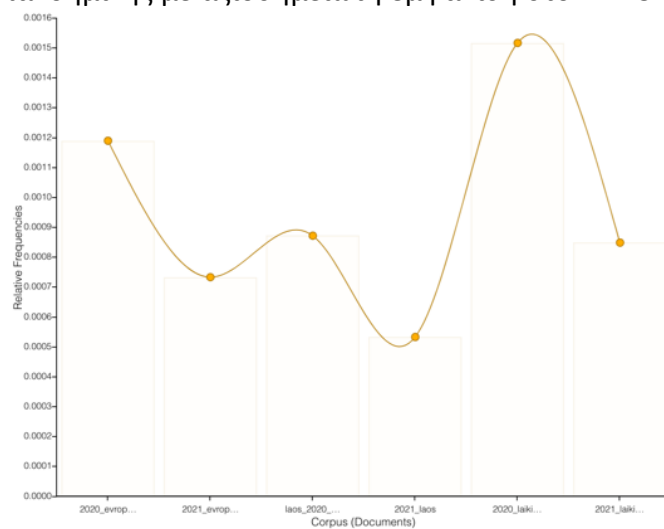
συριζ*: αναφορές στο κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης ιδιαίτερα ισχυρές στα ΗΣΚ 5 και ΗΣΚ 6.

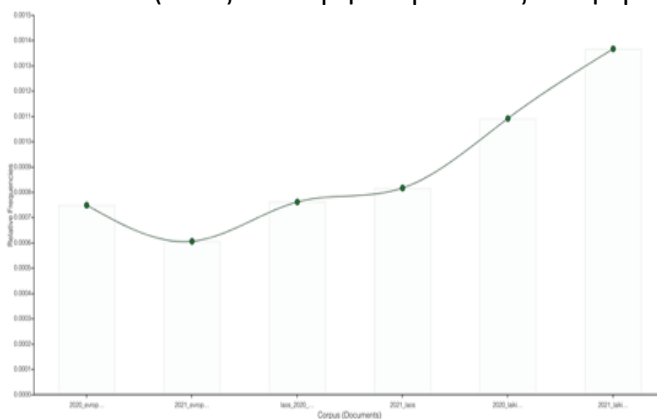
ηπα*: αναφορές στη συμμαχική ετερότητα και τις υποθέσεις που σχετίζονται με τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

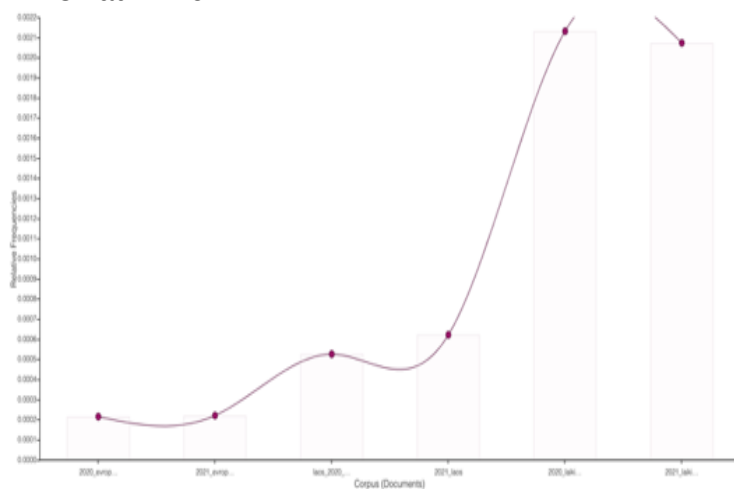
κρίση*: αναφορές στον εννοιολογικό ορίζοντα όλων των κρίσεων και όχι μόνο της πανδημικής με αξιοσημείωτη εμφάνιση στο ΗΣΚ 5.

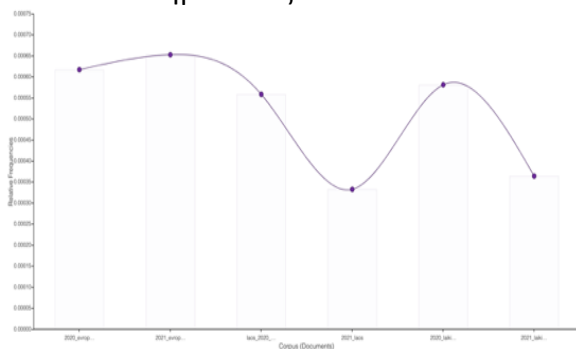
μητσοτ*: οι ονομαστικές αναφορές στον πρωθυπουργό ιδιαίτερα αυξημένες στα ΗΣΚ 5 και ΗΣΚ 6 (όπως και οι μη ονομαστικές αναφορές σε αυτόν).

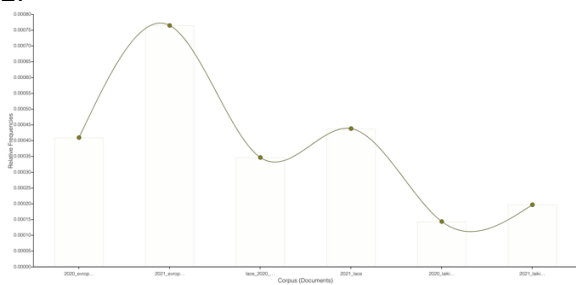
λαϊ*: οι αναφορές στο λαϊκισμό (ρίζα) όπως είναι αναμενόμενο, είναι σημαντικές στα ΗΣΚ 5 και ΗΣΚ 6.

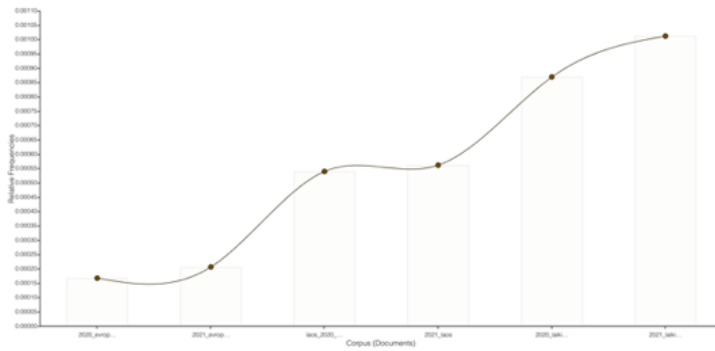
μεταν*: οι αναφορές στο μεταναστευτικό ορίζοντα (ρίζα), τους μετανάστες κ.ο.κ. είναι πολύ σημαντικές στα ΗΣΚ 1 και ΗΣΚ 2 καθώς και στο ΗΣΚ 5.

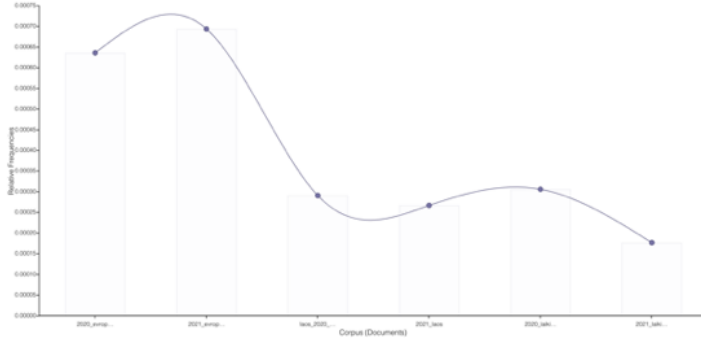
ρωσ*: αναφορές στην εχθρική ετερότητα της Ρωσίας ιδιαίτερα σημαντικές στο ΗΣΚ 2.

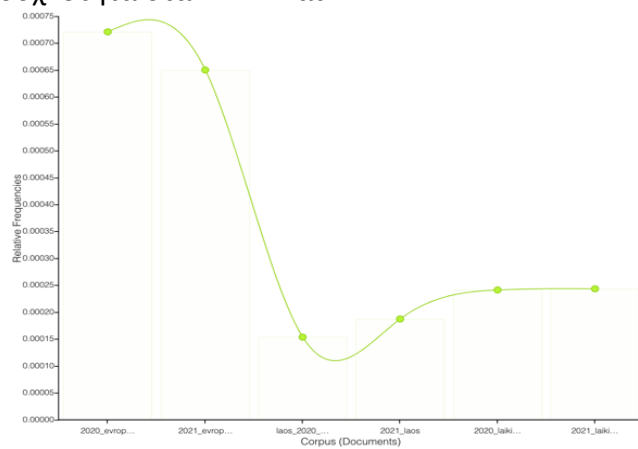
αριστε*: οι αναφορές στην Αριστερά με ιδιαίτερη σημαντικότητα και αύξηση στα ΗΣΚ 5 και ΗΣΚ 6 και πολύ χαμηλή συχνότητα στα ΗΣΚ 1 και ΗΣΚ 2.

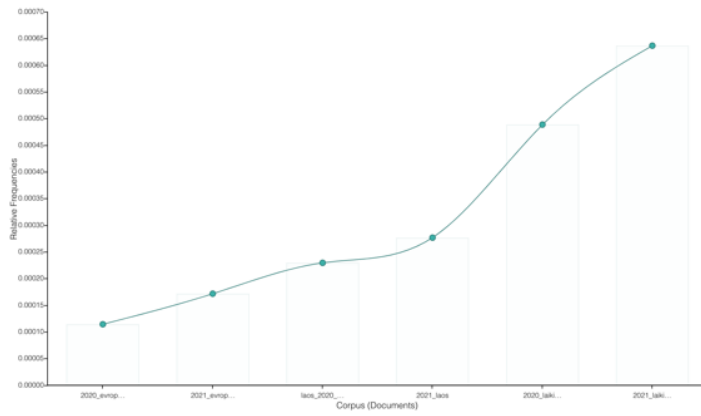
βρετ*: οι αναφορές στη συμμαχική ετερότητα της Μ. Βρετανίας που εμφανίζονται ενισχυμένες στα ΗΣΚ 1 και ΗΣΚ 2.

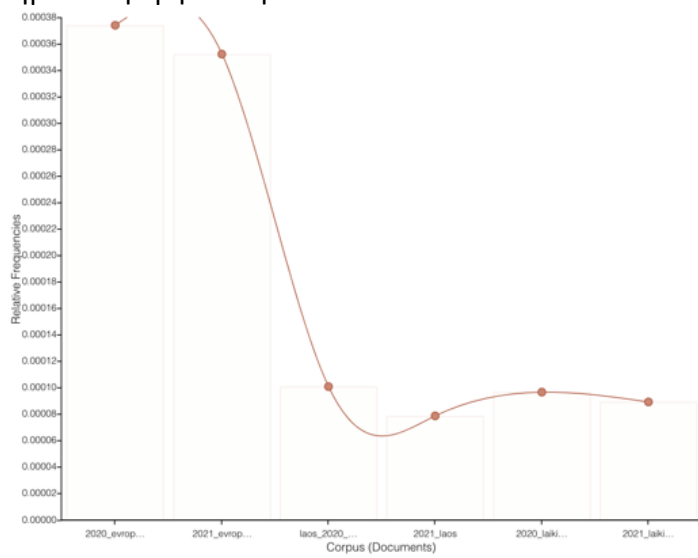
ανακαμψ*: οι αναφορές στην έννοια της ανάκαμψης με ιδιαίτερα σημαντική συχνότητα στα ΗΣΚ 1 και ΗΣΚ 2.

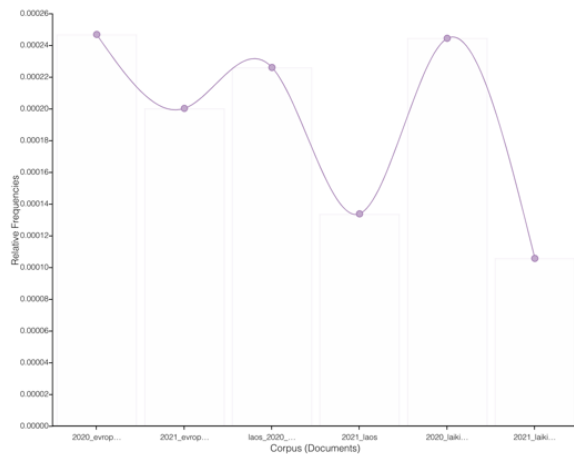
δεξι*: οι αναφορές στη Δεξιά (εδώ εξαιρούνται οι λέξεις που σχετίζονται με τις δεξιότητες) με σημαντική συχνότητα στο ΗΣΚ 6.

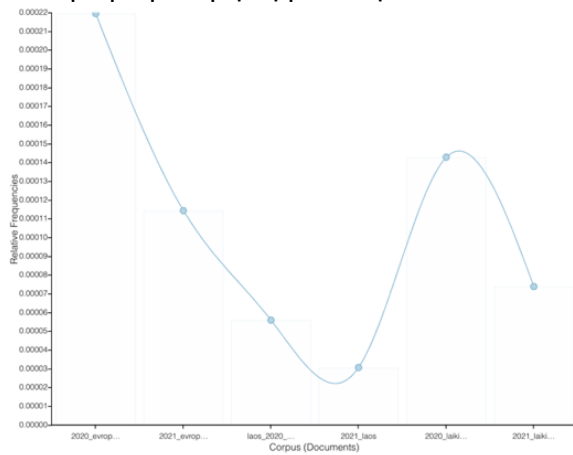
βρυξ*: οι αναφορές στην έδρα των Ευρωπαϊκών θεσμών που πολύ συχνά χρησιμοποιείται ως μετωνυμία της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την αναμενόμενη σημαντική εμφάνιση στα ΗΣΚ 1 και ΗΣΚ 2.

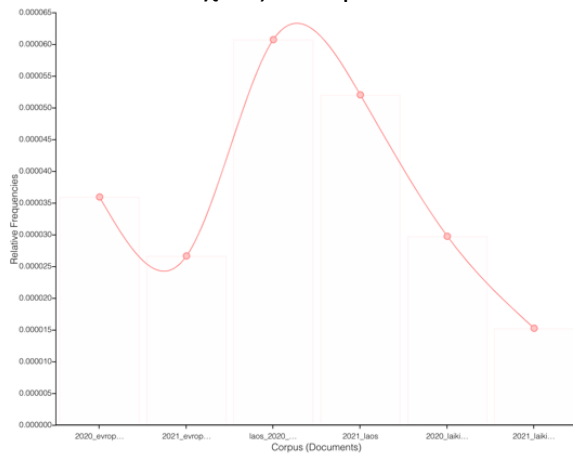
προσφυγ*: οι αναφορές στον εννοιολογικό ορίζοντα το προσφυγικού. Μείωση αναφορών στο 2021 στα ΗΣΚ3-4 λαο* και ΗΣΚ 5-6 λαϊκ* και μη αναλογική μείωση στα ΗΣΚ1 και ΗΣΚ 2.

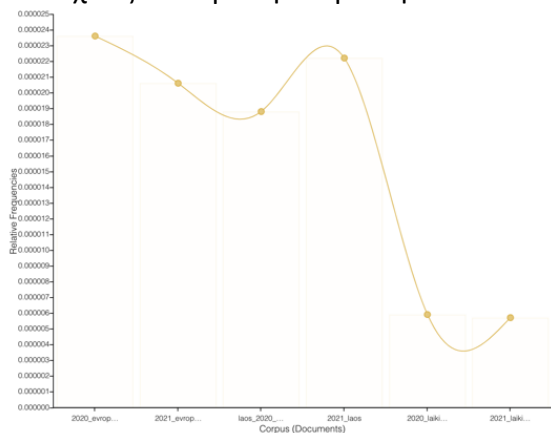
brex*: οι αναφορές στον όρο brexit με μεγάλη μείωση συχνότητας μεταξύ 2020 και 2021 με μικρότερη τη μείωση στα ΗΣΚ3 και ΗΣΚ 4.

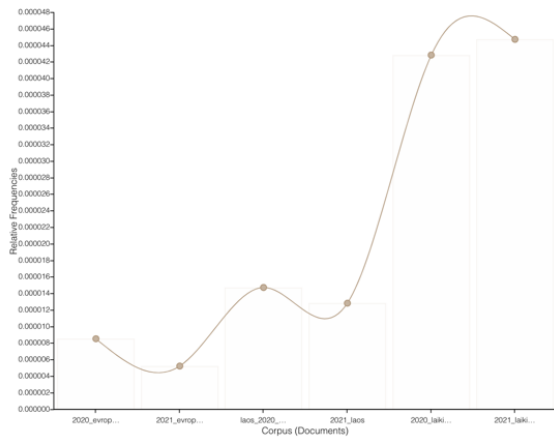
κάτοικ*: οι αναφορές στην έννοια των κατοίκων είναι πολύ περισσότερες στα ΗΣΚ 3 και ΗΣΚ 4 που σχετίζονται με το λαό.

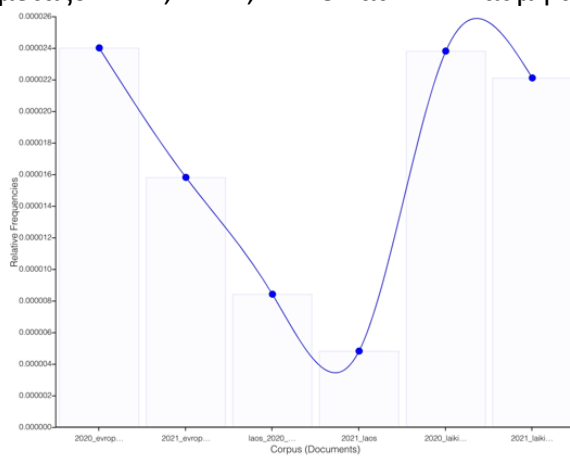
υπηκ*: οι αναφορές στον όρο υπήκοοι είναι πολύ περισσότερες στα ΗΣΚ 1 και ΗΣΚ 2 που σχετίζονται με την Ευρώπη.

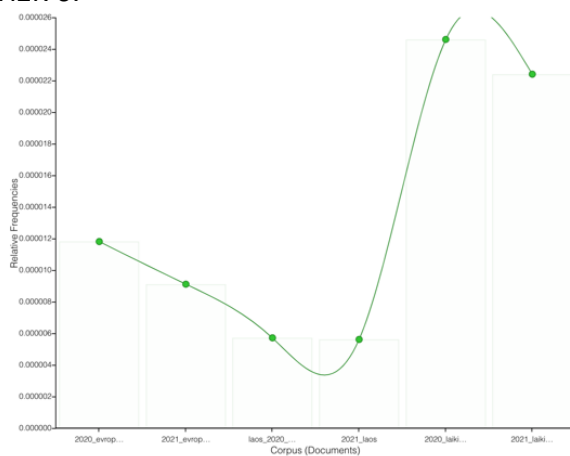
τσιπρ*: οι αναφορές στον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης με αυξημένη συχνότητα στα ΗΣΚ5 και ΗΣΚ 6 που αφορούν το λαϊκισμό.

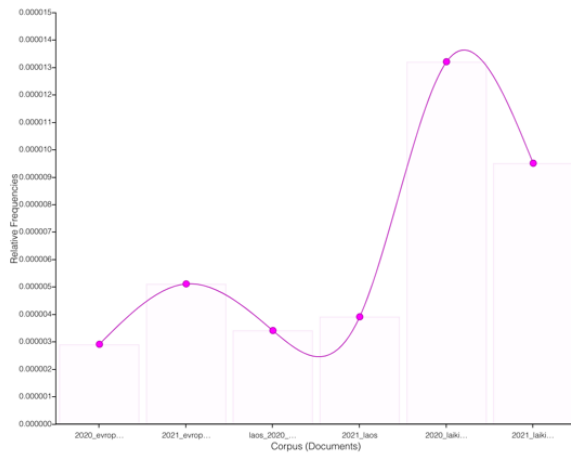
ευρωσκ*: οι αναφορές στον εννοιολογικό ορίζοντα (ρίζα) του Ευρωσκεπτικισμού με παρόμοια συχνότητα μεταξύ ΗΣΚ 1 με ΗΣΚ 2 και ΗΣΚ 5 με ΗΣΚ 6, μείωση για το 2021 μεταξύ ΗΣΚ1, ΗΣΚ2, ΗΣΚ 3 και ΗΣΚ4 και μη ανάλογη μείωση μεταξύ ΗΣΚ 5 και ΗΣΚ 6.

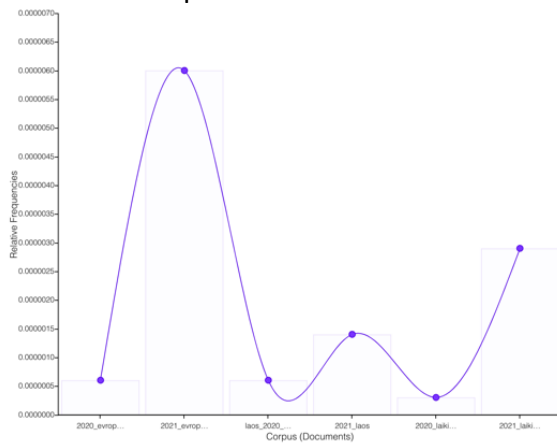
αντιευρ*: οι αναφορές στον αντιευρωπαϊσμό που παρουσιάζουν παρόμοιο μοτίβο συχνοτήτων με αυτό του Ευρωσκεπτικισμού. Χωρίς αισθητή μείωση μεταξύ ΗΣΚ 5 και ΗΣΚ 6.

gredit: αύξηση μεταξύ ΗΣΚ 1 και ΗΣΚ 2, μικρότερη αύξηση εμφανίσεων μεταξύ ΗΣΚ 3 και ΗΣΚ 4 και μείωση των συχνοτήτων μεταξύ ΗΣΚ 5 και ΗΣΚ 6.

rolexit: αύξηση μεταξύ 2020 και 2021 με μεγαλύτερη αναλογικά στα ΗΣΚ 1 με ΗΣΚ 2 και στα ΗΣΚ 5 με ΗΣΚ 6.

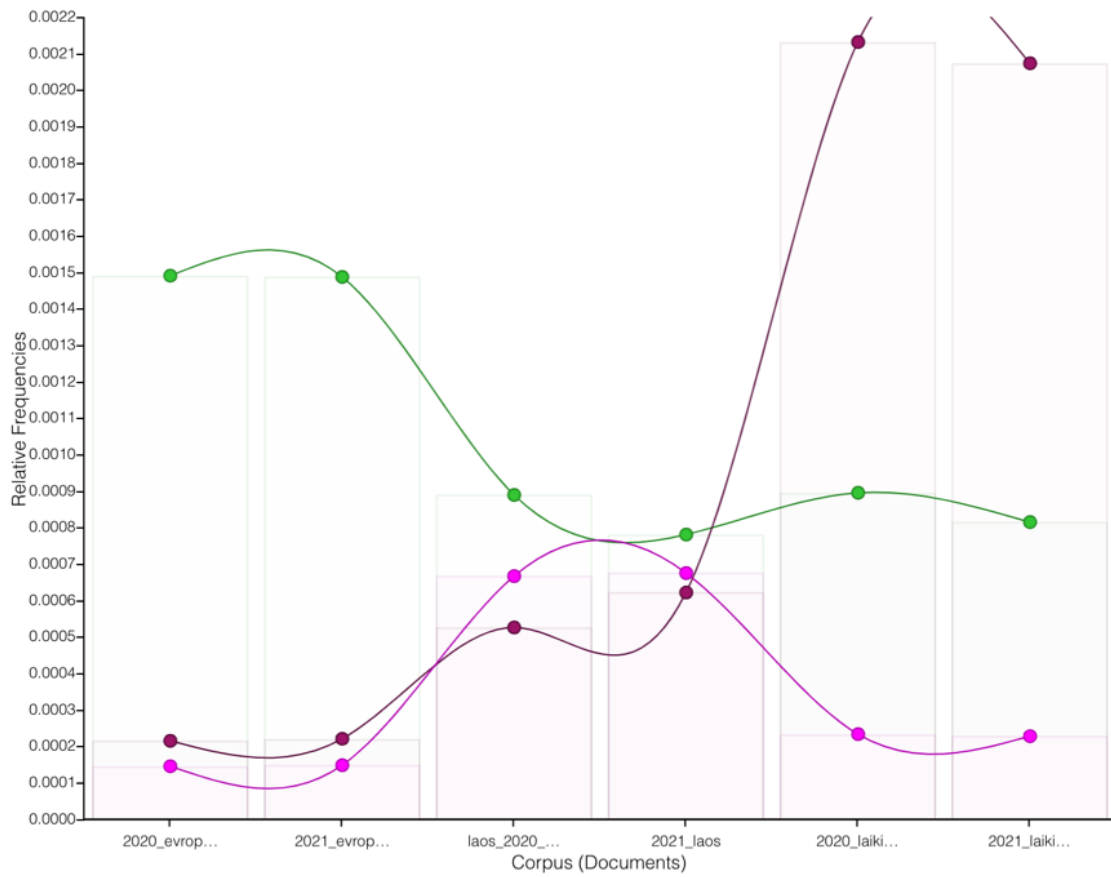

Τέλος αξιοσημείωτο είναι πως ο όρος Ευρωενθουσιασμός (Ευρωενθ*) εμφανίζεται μόνο μια φορά στο ΗΣΚ 1 σε μια φράση που μιλά για το Next Generation EU Summit και το «συνηθισμένο ευρω-ενθουσιασμό που αναζητά ένα ευρω-μέλλον»

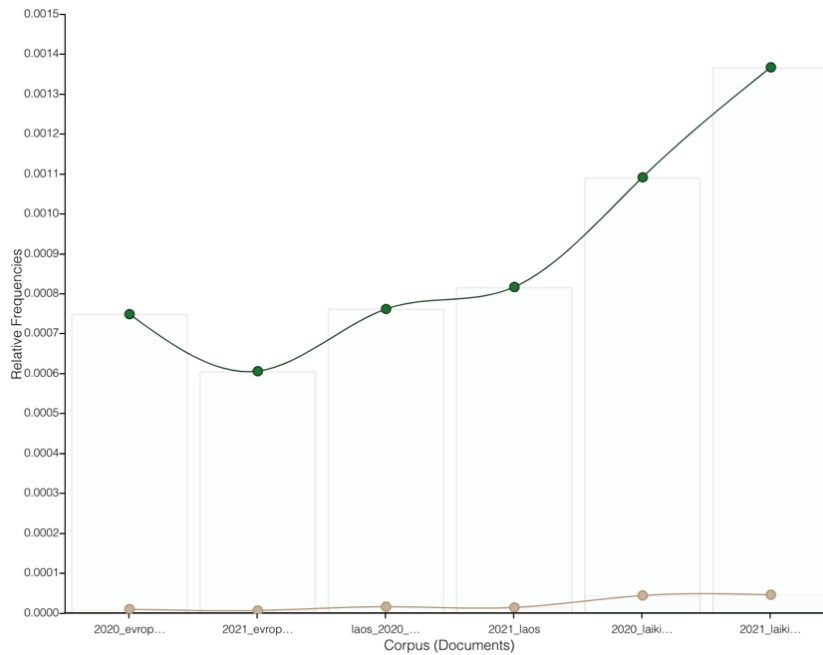
Βήμα 5. Εξέταση των όρων (terms) ανά θεματική συνάφεια

Σε αυτό το στάδιο (βήμα 5) εμβαθύνουμε στην κλίμακα (scale) της ανάλυσης με σκοπό τον εντοπισμό διαφοροποιήσεων ανάμεσα στις εννοιολογικές κατηγορίες που εντάσσονται στα ίδια θέματα και τη συγκριτική αποτύπωση των διαφορών αυτών. Θα συγκρίνουμε δηλαδή τις εμφανίσεις και συχνότητες εννοιολογικών κατηγοριών που σχετίζονται με τις 8 θεματικές (νοηματικές) δέσμες που έχουμε ήδη εντοπίσει από τα πρώτα βήματα της διερεύνησης μας. Με βάση αυτή τη συγκριτική ματιά θα καταρτίσουμε τον τελικό πίνακα των θεμάτων/νοηματικών δεσμών και θα περιγράψουμε τα μοτίβα λόγου/λογικών που τα χαρακτηρίζουν.

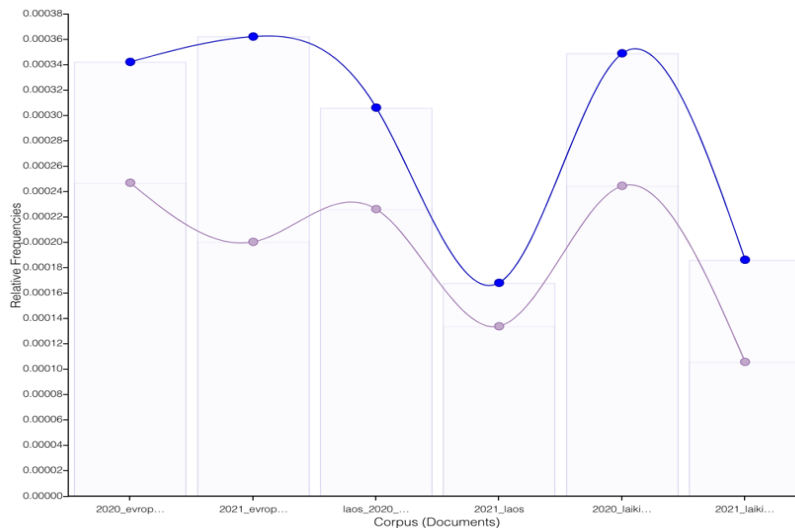
1. λαο*, λαϊ* ευρωπ*: σταθερή συχνότητα του όρου ευρώπ* ανάμεσα στα έτη 2020-2021, διπλάσια στα ΗΣΚ 1 και 2, ίδια στα ΗΣΚ 3 ως 6. Στα ΗΣΚ 3 και 4 σταθερή συχνότητα του λαο* και λαϊ* αλλά τεράστια διαφορά στα ΗΣΚ 5 και 6 που δίνει το μοτίβο της αναφοράς στο λαϊκισμό ή στο λαϊκό, χωρίς αναφορά στο λαό.

- μητσοτάκ* τσίπρ* : τεράστια διαφορά συχνοτήτων μεταξύ του πρωθυπουργού και του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Ανάμεσα στα δυο έτη υπάρχει μια μεγάλη αύξηση της συχνότητας του πρωθυπουργού στα ΗΣΚ 5 και 6 από το 2020 στο 2021.

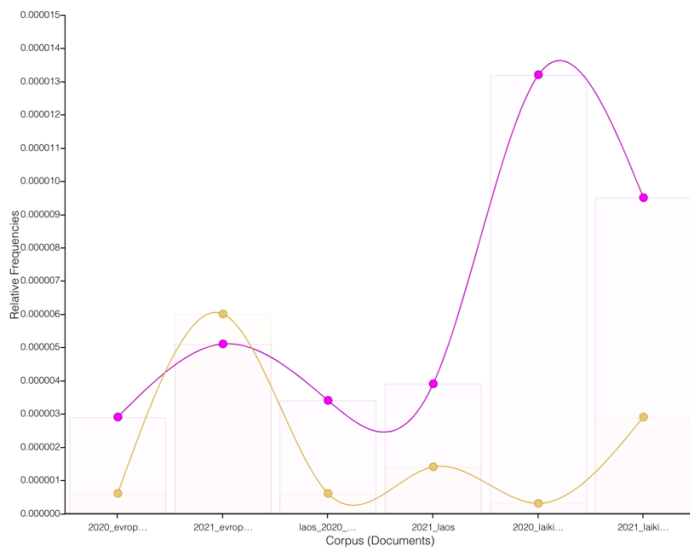

3. προσφυγικ*, μεταναστ*: η αναφορά στον εννοιολογικό ορίζοντα του προσφυγικού είναι σταθερά χαμηλότερη από την αναφορά στο μεταναστευτικό. Στα ΗΣΚ 1 και 2 το μεταναστευτικό ανεβαίνει ελαφριά ενώ το προσφυγικό πέφτει με αποτέλεσμα να διευρυνθεί η διαφορά. Στα ΗΣΚ 3 ως 6 έχουμε πτώση και για τις δυο εννοιολογικές κατηγορίες με το μεταναστευτικό να είναι ιδιαίτερα συχνό στο ΗΣΚ 5.

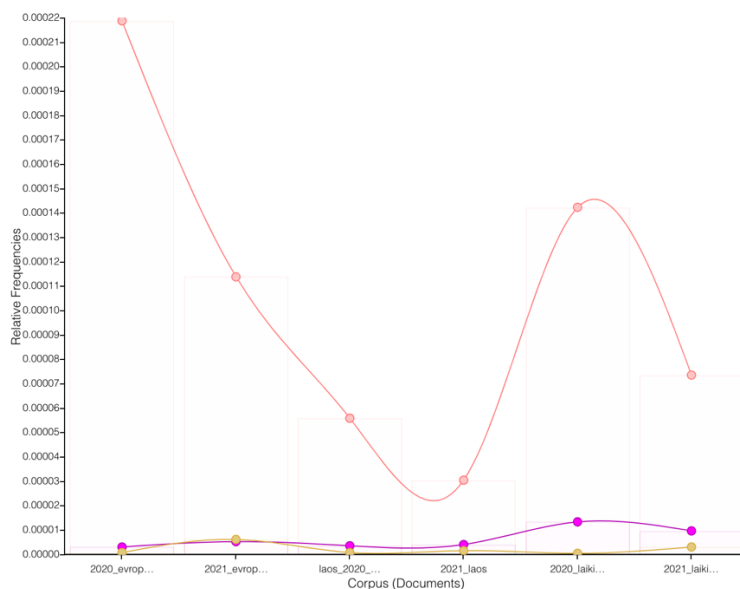

4. rolexit, grexit: τα δύο ενδεχόμενα για έξοδο από την Ε.Ε. της Πολωνίας (την τελευταία διετία) και της Ελλάδας (πριν από μια δεκαετία). Στο ΗΣΚ 1 είναι πολύ πιο συχνό το grexit ενώ στο ΗΣΚ 2 το rolexit γίνεται συχνότερο ενώ ανεβαίνει (διπλασιάζεται) και η συχνότητα του grexit. Στα ΗΣΚ 3 ως 6 το rolexit είναι δημοφιλέστερο και παρότι ανάμεσα στα ΗΣΚ 5 και 6 παρουσιάζει μια μικρή

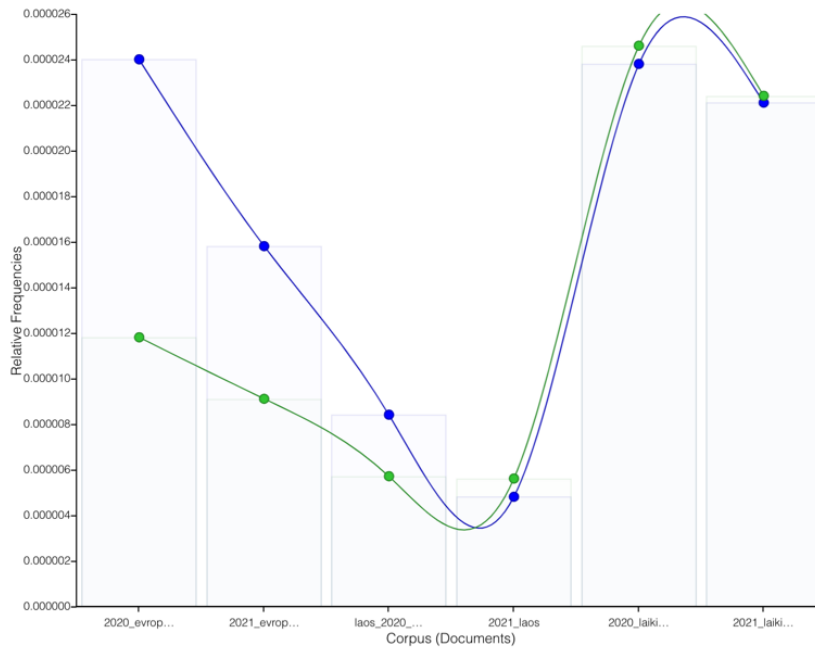
πτώση, το rolexit παραμένει πολύ συχνότερο από το grexit. Η σύνδεση λαϊκισμού και rolexit είναι εμφανέστατη.

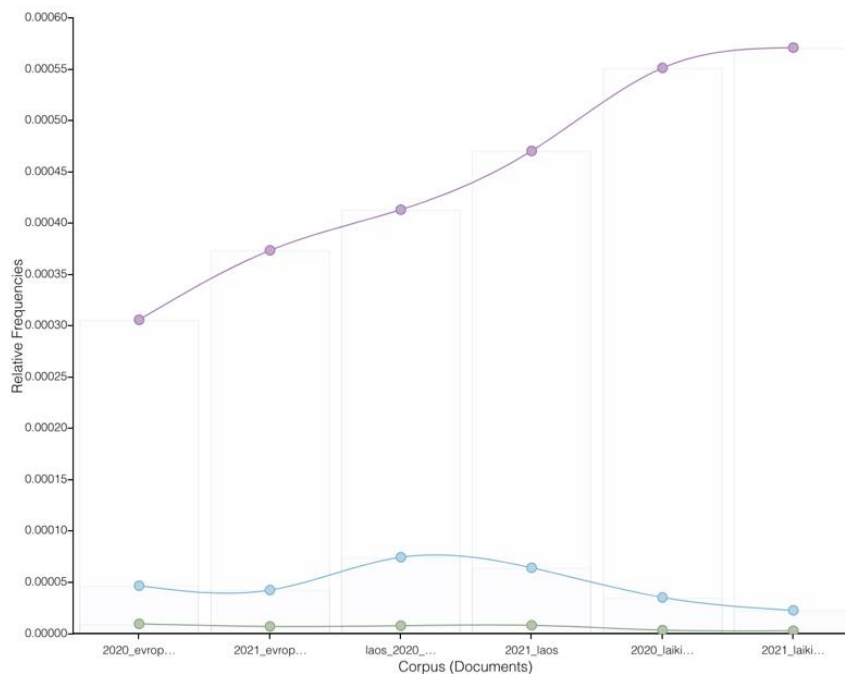
5. brexit*, grexit, rolexit: οι τρεις έξοδοι (η πραγματοποιηθείσα της Μ. Βρετανίας και οι απειλούμενες της Πολωνίας και της Ελλάδας) έχουν πολύ μεγάλη διαφορά συχνότητας καθώς το Brexit το 2020 έλαβε χώρα. Η σύνδεση του Brexit με το λαϊκισμό είναι εμφανέστατη στις υψηλές συχνότητες εμφάνισης του όρου στα σώματα που σχετίζονται με το λαϊκισμό ΗΣΚ 5 και ΗΣΚ 6.

6. Ευρωσκεπτικ*, αντιευρ* : Στα ΗΣΚ 1 και ΗΣΚ 2 υπάρχει προτίμηση στη χρήση του όρου Ευρωσκεπτικισμός και αντιευρωπαϊσμός που διαθέτει ίση συχνότητα εμφάνισης στα ΗΣΚ 3 ως ΗΣΚ 6

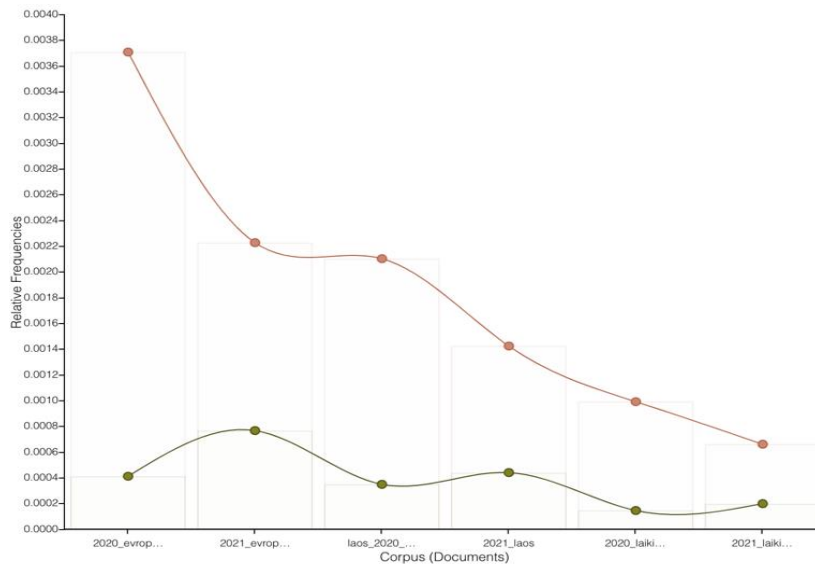

7. πολίτες, κάτοικοι, υπηκ*: οι αναφορές του ελληνικού Τύπου στους πολίτες είναι σημαντικά συχνότερη από την αναφορά του σε κατοίκους (των χωρών ή της Ευρώπης). Από ότι φαίνεται στα σώματα που σχετίζονται με το λαό και το λαϊκισμό (ΗΣΚ 3 ως ΗΣΚ 6), η αναφορά στους πολίτες είναι σημαντική, ιδίως στα ΗΣΚ 5 και ΗΣΚ 6 που σχετίζονται με το λαϊκισμό και αυξάνονται μεταξύ του 2020 και 2021.

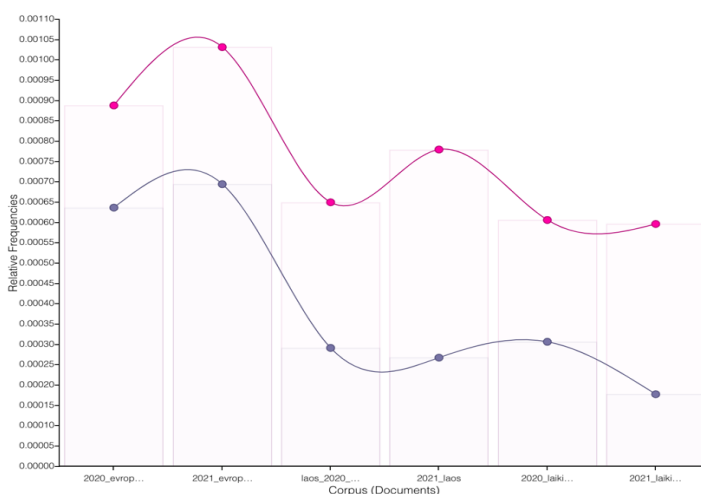

8. τουρκ* ρωσια*, (εχθρική ετερότητα): αν και οι δυο δυνάμεις έχουν διαφορές με τους ευρωπαϊκούς θεσμούς, οι αναφορές στην Τουρκία είναι πολύ περισσότερο

συχνές από αυτές στη Ρωσία. Από το 2020 στο 2021 έχουμε αύξηση των αναφορών στη Ρωσία και πτώση σε αυτές για την Τουρκία στα ΗΣΚ 1 και 2 που σχετίζονται με την Ευρώπη. Στα ΗΣΚ 3 ως ΗΣΚ 6 επίσης έχουμε πτώση στις αναφορές στην Τουρκία με τη συχνότητα των αναφορών στη Ρωσία να αυξάνονται ελαφρά ανάμεσα στα έτη 2020 και 2021.

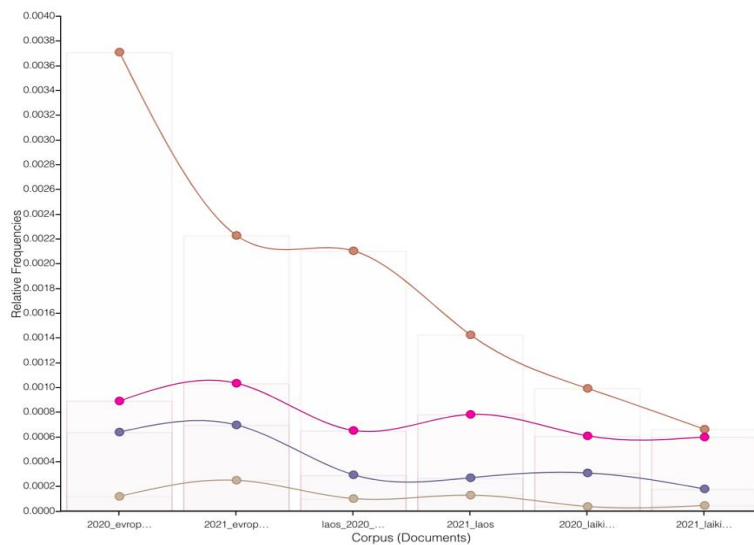

9. ηπα βρετ* (συμμαχική ετερότητα): οι αναφορές στις γεωπολιτικά συμμαχικές ετερότητες έναντι της Ευρώπης (ΗΠΑ και Μεγάλη Βρετανία) αυξάνονται στα ΗΣΚ 1 και ΗΣΚ 2 από το 2020 στο 2021. Στα ΗΣΚ 3 ως ΗΣΚ 6 η συχνότητα έχει μικρές διακυμάνσεις με τη Βρετανία να αυξάνει την εμφάνιση της μεταξύ των ΗΣΚ 3 και ΗΣΚ 4 και τις ΗΠΑ να τη μειώνουν (ίσως και λόγω της ήττας Τραμπ) ανάμεσα στα ΗΣΚ 5 και ΗΣΚ 6.

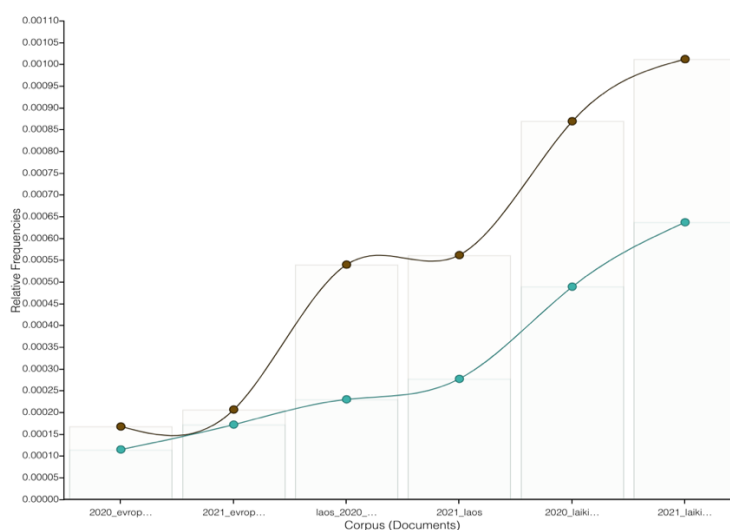

10. τουρκ*, ηπα, βρετ*, ρωσια*: στη συγκριτική αποτύπωση των γεωπολιτικών ετεροτήτων είναι ολοφάνερο πως υπάρχει σταθερή εμφάνιση συχνοτήτων για

Βρετανία, Ρωσία και ΗΠΑ και μείωση για την Τουρκία. Η τελευταία μάλιστα δεν συνδέεται ισχυρά με τα σώματα του λαϊκισμού ΗΣΚ 5 και 6.

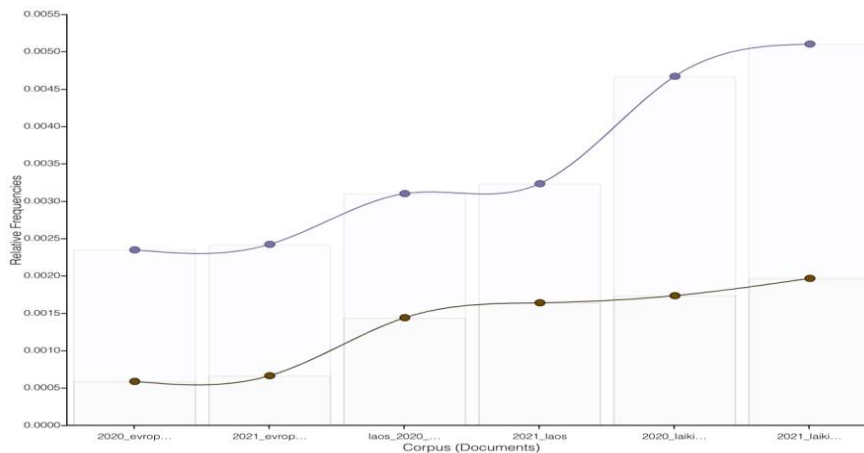

11. αριστε* δεξι*: Στα ΗΣΚ 1 και ΗΣΚ 2 οι αναφορές στον πολιτικό άξονα (Αριστερά και Δεξιά) δεν είναι συχνές. Αυξάνονται μεταξύ 2020 και 2021 με τις δυο πλευρές του πολιτικού ανταγωνιστικού πεδίου να διαθέτουν παρόμοια συχνότητα με ελάχιστα συχνότερη εμφάνιση της Αριστεράς. Η διαφορά αυξάνεται στα ΗΣΚ 3 ως ΗΣΚ 6 με την Αριστερά να έχει διπλάσια συχνότητα από αυτή της Δεξιάς. Παραμένει σταθερή η διαφορά μεταξύ 2020 και 2021 στα ΗΣΚ 3 και ΗΣΚ 4 . Στα ΗΣΚ 5 και ΗΣΚ 6 οι συχνότητες των δυο πλευρών του πολιτικού φάσματος αυξάνονται αναλογικά με την Αριστερά στα ΗΣΚ του λαϊκισμού (5 και 6) να είναι αναλογικά μεγαλύτερη από αυτή της Δεξιάς.

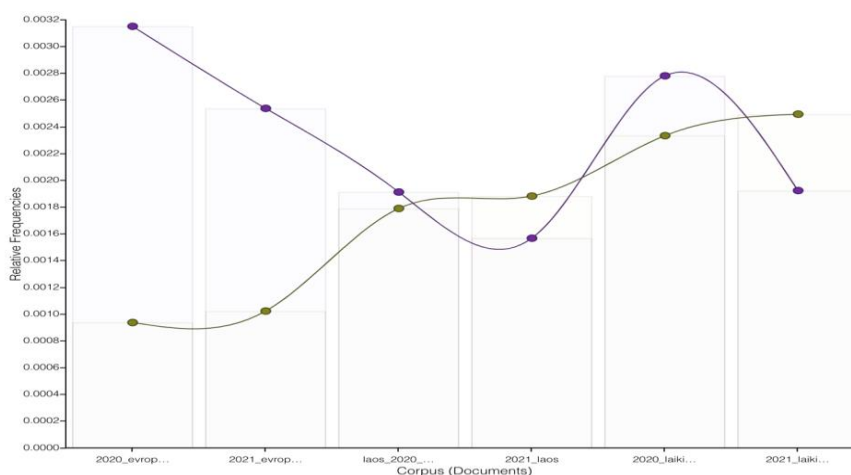

12. πολιτικ* δημοκρ*: Στον άξονα της πολιτικοποίησης, η εννοιολογική δέσμη που αφορά τη δημοκρατία είναι πολύ ασθενής στα ΗΣΚ 1 και ΗΣΚ 2 που σχετίζονται

με την Ευρώπη και υποπολλαπλάσια της συχνότητας αναφοράς στην πολιτική. Οι αναφορές στη δημοκρατία είναι παρόμοιες και σταθερές στα ΗΣΚ 3 ως 6 με την εννοιολογική δέσμη της πολιτικής να είναι αυξημένη στα ΗΣΚ 5 και 6 και να μεταβάλλεται αυξητικά μεταξύ 2020 και 2021.

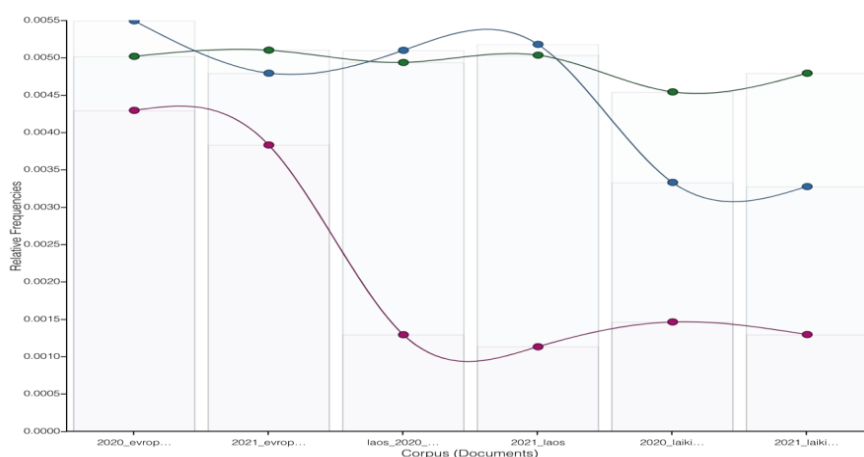

13. οικον*, κοινων*: στους εννοιολογικούς ορίζοντες (ρίζες) της κοινωνίας και της οικονομίας παρουσιάζει ενδιαφέρον η μεγάλη διαφορά στα ΗΣΚ 1 και ΗΣΚ 2 με την οικονομία να διαθέτει πολλαπλάσια συχνότητα από αυτή της κοινωνίας. Υπάρχει μια μικρή μείωση της διαφοράς μεταξύ 2020 και 2021 με πτώση της συχνότητας της οικονομικής ρίζας και μικρή άνοδο της κοινωνικής. Στα ΗΣΚ 3 και ΗΣΚ 4 οι αναφορές στην κοινωνική ρίζα αυξάνονται και ξεπερνούν ελάχιστα αυτές στην οικονομία αλλά η διαφορά μεταξύ τους παραμένει μικρή. Παρόμοιο μοτίβο έχουμε και ανάμεσα στα ΗΣΚ 5 και ΗΣΚ 6 όπου το 2021 (ΗΣΚ6) ο κοινωνικός εννοιολογικός ορίζοντας πρωτεύει σε συχνότητα έναντι του οικονομικού.

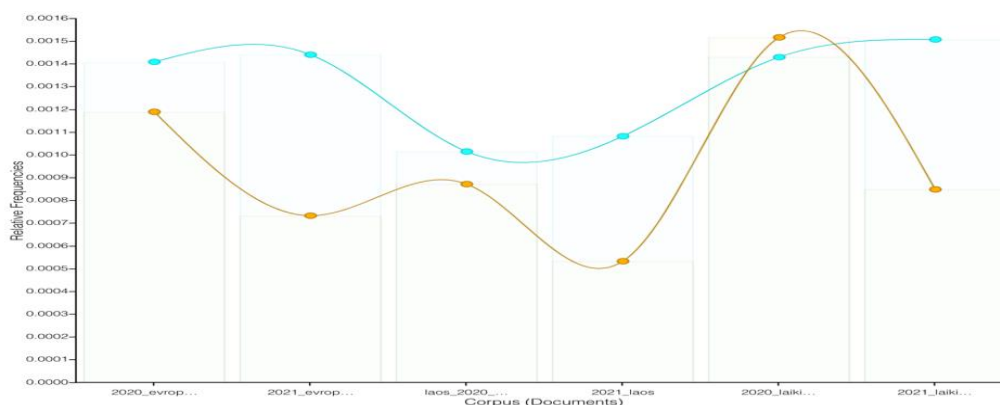

14. ελλ*, ευρωπ*, ε.ε.*: οι συχνότητες των αναφορών στην Ελλάδα και στην Ε.Ε είναι το ίδιο σημαντικές στα ΗΣΚ 1 ως ΗΣΚ 4 και δεν παρουσιάζουν παρά ελάχιστες διακυμάνσεις μεταξύ 2020 και 2021. Στα ΗΣΚ 5 και 6, όμως, το μοτίβο που παραμένει σταθερό μεταξύ 2020 και 2021 είναι η υπεροχή των αναφορών στην Ε.Ε. έναντι των εγχώριων αναφορών στην Ελλάδα. Με την έννοια αυτή, τα κείμενα

που σχετίζονται με το λαϊκισμό έχουν έναν εξωστρεφή προσανατολισμό προς την Ευρώπη. Η συχνότητα αναφορών στην Ε.Ε. παραμένει σταθερή μεταξύ των έξι υποσωμάτων και αυτό που μειώνεται είναι οι αναφορές στην Ελλάδα από τα ΗΣΚ 3 και ΗΣΚ 4 στα ΗΣΚ 5 και ΗΣΚ 6. Δεν διακρίνονται μεγάλες διαφορές μεταξύ των ετών. Ο εννοιολογικός ορίζοντας (ρίζα) ευρώπ* παραμένει σημαντικός στα ΗΣΚ 1 και ΗΣΚ 2 με ελάχιστη μεταβολή προς τα κάτω μεταξύ 2020 και 2021 ενώ δεν έχει μεταβολές μεταξύ των ΗΣΚ 3 ως ΗΣΚ 6.

15. πανδημ*, κρίση*: η συχνότητα αναφορών της εννοιολογικής κατηγορίας (ρίζας) της πανδημίας είναι υψηλότερη από αυτή της κρίσης με μόνη εξαίρεση στο ΗΣΚ 5 (λαϊκισμός 2020). Το 2021 οι αναφορές στην έννοια της κρίσης μειώνονται αισθητά και οι πανδημικές αναφορές παραμένουν υψηλές. Στα σώματα ΗΣΚ 3 και ΗΣΚ 4 έχουμε μικρή αύξηση της συχνότητας αναφορών στην πανδημία και αισθητή πτώση των αναφορών στην κρίση. Αυτό γλωσσολογικά εξηγείται από την υποκατάσταση της λέξης πανδημική κρίση με τη λέξη πανδημία. Παρόμοιο μοτίβο παρατηρείται και ανάμεσα στα ΗΣΚ 1 και ΗΣΚ 2. Η κρίση παραμένει ιδιαίτερα συχνή και συμβατή με κείμενα που αναφέρονται στο λαϊκισμό.

Βήμα 6. Λεκτικά Μοτίβα που προκύπτουν από την επισκόπηση των αποκομμάτων

Ακολουθεί η σύγκριση των ευρημάτων με τις νοηματικές αναφορές που προκύπτουν από την ανάγνωση των άρθρων που έχουν συμπεριληφθεί στα έξι επιμέρους σώματα

(subcorpus). Κατά τη διάρκεια του 2020 εξοικειωθήκαμε με τα κείμενα και προετοιμάσαμε την κατανόηση του corpus που αναλύσαμε παραπάνω. Από την επεξεργασία των άρθρων κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους (2020) είχαμε εντοπίσει λεκτικά και εννοιολογικά μοτίβα που σχετίζονται με την εμφάνιση νοηματικών ρηματικών διπόλων. Εκείνα τα ευρήματα σε συνδυασμό με αυτά της λεξικολογικής ανάλυσης μας οδηγούν σε ερμηνευτικά συμπεράσματα σχετικά με την εξέταση του Ευρωσκεπτικισμού και του λαϊκισμού στο σώμα κειμένων του ελληνικού Τύπου.

Με λίγα λόγια, η ανάλυση μας εστιάζει στον εντοπισμό των διαφορών, των μεταβολών και των ομοιοτήτων για να δομήσει μοτίβα που διακατέχουν το μεγάλο μέγεθος σώμα κειμένων.

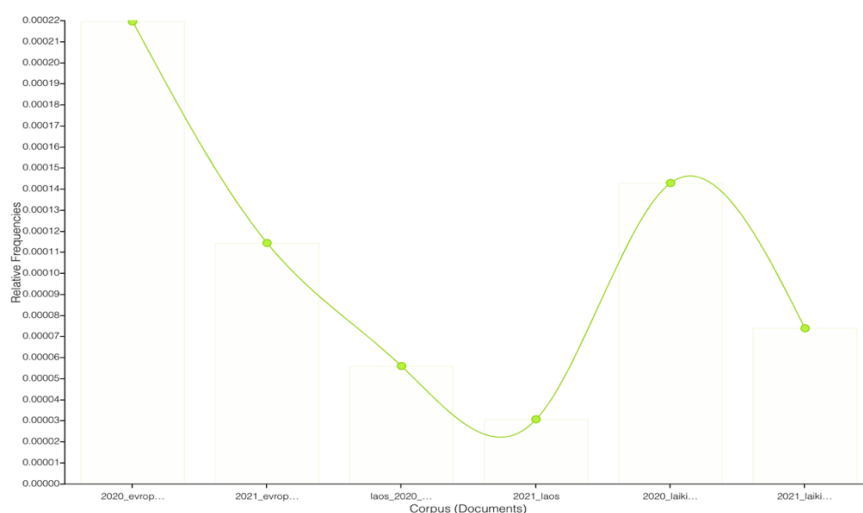
6.1. Η εμφάνιση του όρου Brexit

Ο όρος BREXIT εμφανίζεται 5296 φορές, 3309 από αυτές είναι το 2020 και 1059 το 2021.

Οι εμφανίσεις στα ΗΣΚ 5 και ΗΣΚ 6 είναι ιδιαίτερα συχνές και σχετίζονται με το διχοτομικό περιεχόμενο του λαϊκισμού.

Στο ΗΣΚ 1 οι εμφανίσεις δεν είναι τόσο πυκνές όσο ήταν αναμενόμενο, φαινόμενο που μπορεί να εξηγηθεί και από το μοτίβο της αντιμετώπισης του Brexit κυρίως ως βρετανική υπόθεση και δευτερευόντως ως ευρωπαϊκή και συνδέεται κυρίως με τον Τζόνσον. Η μείωση της συχνότητας εμφάνισης του όρου μεταξύ του 2020 και 2021 είναι σημαντική και στις τρεις περιοχές της ανάλυσης μας (ευρωπ*, λαο*, λαϊ*)

Όρος	Αριθμός εμφανίσεων	2020	2021	Trend (το κόμμα διαχωρίζει την συχνότητα ανά υποσώμα από το 1 ως το 6 αντίστοιχα)
brex*	5296	3309	1959	0.00021936919,0.00011423087,0.000055787725,0.000030470592,0.00014271878,0.00007366489

Παρατηρείται αυξημένη παρουσία του όρου Brexit στα ΗΣΚ 5 και ΗΣΚ 6 ενώ η σύνδεση του με το λαϊκισμό επιβεβαιώνεται. Οι εμφανίσεις του όρου βέβαια καθορίζονται και από τη συγκυρία καθώς ο μεγαλύτερος αριθμός αυτών είναι από το πρώτο εξάμηνο του 2020 και αφορά σε μεγάλο βαθμό την έναρξη της υλοποίησης του Brexit.

Ο όρος Brexit*

Συνεμφανίζεται (collocate) με τις λέξεις:

συμφωνία/ς (423),
βρετανία/ς (341) ,
ε.ε. (215),
τζόνσον/μπόρις (274),
εποχή (136) ,
δημοψήφισμα (111),
τραμπ (105)
βασίλειο/ηνωμένο (174)
διαπραγματεύσεις (82)
κρίση (67)
εμπορική/ό (63)
ελλάδα (57)

Συσχετίζεται (correlate) με τις λέξεις:

ελλάδα, ε.ε., ευρώ, τουρκία, πολιτική, χώρα, ευρωπαϊκή, πανδημία, κρίση, χρόνια, μέτρα, ερντογάν, δις, υγεία, κυβέρνηση.

Στους συμφραστικούς πίνακες παρατηρούμε ότι:

-ΗΣΚ 1 και 2 (Ευρωπ*)

>>>Το Brexit είναι:

συμπληγάδες,
ζήτημα
εγχείρημα
υπαρξιακό δίλημμα
φαρσοκωμωδία
κυκεώνας
κρίση
καταστροφή
άτακτο
(no) deal
σίριαλ
ομαλό
σκληρό
λέξη

>>> Το Brexit διαθέτει:

εμπνευστές
πολέμιους
υποστηρικτές

όρους
κινδύνους
απόηχο
αγκάθια

-ΗΣΚ 3 και 4 (Λαός)

>>> Το Brexit είναι:

έπος
αντί-BREXIT
κακό
λαϊκισμός
πολύπαθο
δράμα
επώδυνο
ήπιο
διαδικασία
κόμμα Brexit
εκστρατεία
διακύβευμα
ψευδαίσθηση
Πραγματικότητα
Αριστερό ή δεξιό (;)
δοκιμασία
παγίδα
θρίλερ
τραγωδία

>>> Το Brexit διαθέτει:

Λαό
σχέδια
νοσταλγία αποικιοκρατίας
αμφιθυμία
αναταράξεις,
αφορμή,
συνέπειες,
κινδύνους,
επιπτώσεις,
απόηχο,
υπέρμαχους,
επιρροή,
πολέμιους

-ΗΣΚ 5 και 6 (Λαϊκισμός)

Το BREXIT φαίνεται να συνδέεται με την άνοδο του λαϊκισμού, τον Τζόνσον και τρομάζει.

>>> Το Brexit είναι:

αγκάθι
αβεβαιότητα
ομαλό
εφαρμογή
ατέρμονος κύκλος
διαμάχη
φόντο
σκληρό
γεγονός
μολύνει
ευκαιρία
επίσημο
ταπώνει
ιστορική στιγμή
διαζύγιο
εμπειρία
ιστορία
πέρας
παγίδα
άτακτο
απαράμιλλος λαϊκισμός
πλήγμα
«μια κλωτσιά στο πισινό»
διάσημο
απρόσμενο
παλινωδία
εγχείρημα
εθνική περιχαράκωση
φάση
στάση
συμφωνία
πράξη
ιστορικής σημασίας
λαϊκισμός
soft/ήπιο
δεξαμενή
άτακτο
δόγμα

>>> Το Brexit διαθέτει:

οπαδούς
συνέπειες,
πλευρές

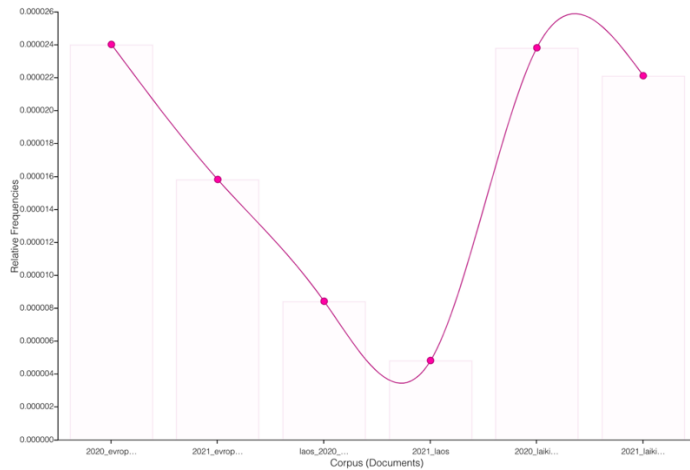
αντίκτυπο
 πρωτοστάτη
 αντιδράσεις
 φωτεινή πλευρά
 εξέλιξη
 κόμμα
 αρχή
 πρωτοβουλίες
 χειριστή
 πολυετή πορεία
 καμπάνια
 κόστος
 φάσεις
 ρόλο
 υποστηρικτές,
 αντιπάλους,
 υπέρμαχους,
 οπαδούς.

7. Ο όρος Ευρωσκεπτικισμός (Ευρωσκ*)

Τελευταίο στάδιο για την ερμηνευτική κατανόηση του Ηλεκτρονικού Σώματος Κειμένου που συγκροτήσαμε και αναλύσαμε είναι να εντοπίσουμε τις 739 αναφορές του όρου Ευρωσκ*. Παρατηρούμε πως η μείωση της συχνότητας εμφάνισης του όρου είναι αυξημένη μεταξύ των ΗΣΚ1 και ΗΣΚ 2, καθώς και μεταξύ των ΗΣΚ 3 και ΗΣΚ 4 ενώ η μείωση μεταξύ του ΗΣΚ 5 και ΗΣΚ 6 είναι μικρότερη. Επιπλέον, παρατηρούμε πως ενώ τα ΗΣΚ 3 και ΗΣΚ 4 διαθέτουν μεγαλύτερη έκταση από τα ΗΣΚ 5 και ΗΣΚ 6, η εμφάνιση του όρου του Ευρωσκεπτικισμού (ευρωσκ*) είναι σημαντικότερη στα δεύτερα. Αυτό αναλογικά σημαίνει πως η σύνδεση μεταξύ λαϊκισμού και Ευρωσκεπτικισμού είναι ιδιαίτερα ισχυρή και μάλιστα η συχνότητα εμφάνισης είναι παρόμοια με αυτή των ΗΣΚ 1 και ΗΣΚ 2. Τέλος, η μείωση της συχνότητας εμφάνισης μεταξύ ΗΣΚ 5 και ΗΣΚ 6 είναι πολύ μικρή.

Επιμέρους σώματα	Αριθμός εμφανίσεων
ΗΣΚ1: 2020_evropi	240
ΗΣΚ2: 2021_evropi	201
ΗΣΚ3: laos_2020	81
ΗΣΚ4: 2021_laos	56
ΗΣΚ5: 2020_laikismos	85
ΗΣΚ6: 2021_laikismos	76

Όρος	Αριθμός εμφανίσεων	2020	2021	Trend (το κόμμα διαχωρίζει την συχνότητα ανά υποσώμα από το 1 ως το 6 αντίστοιχα)
ευρωσκ*	739	418	321	0.000023998173,0.000015829135,0.000008410209,0.0000048160205,0.000023786464,0.000022070803

Ο όρος ευρωσκ*:

Συμφανίζεται (collocate) με τις λέξεις:

Χώρες (24),
 κρίση (21),
 αντιευρωπαίων (19),
 λαϊκιστές (919),
 γερμανία (18),
 κόμμα (18),
 ε.ε./εε (27),
 ιταλία (15)
 άνοδο (14),
 παραλλαγή (14),
 πολιτικές/ή (25),
 ευρώπη (14)
 Ελλάδα (12),
 κόμματα (12),
 αντίθεση (11),
 δεξιά (10),
 έδαφος (9)

Συσχετίζεται (correlate) με τις λέξεις:

Πολιτική, ευρώ, ε.ε., χώρα, σύριζα, πανδημία, ευρωπαϊκό/ή, κρίση, κυβέρνηση, μέτρα, Ερντογάν, ΗΠΑ.

Στους συμφραστικούς πίνακες παρατηρούμε ότι :

>>> Ο Ευρωσκεπτικισμός είναι:
 συντηρητικός,
 εντεινόμενος,
 ώριμος,

πολύμορφος,
φυγόκεντρος,
βρετανικού τύπου,
έντονος,
εξ επαγγέλματος,
κλίμα,
κύμα,
γνήσιος,
ετερόκλητος,
κατευθυνόμενος,
παραλλαγή,
ιδιοσυγκρασιακός,
λεγόμενος,
σκληρός,
διογκούμενος,
στερεοτυπικός,
εγκρατής,
περιορισμένος,
ετερόκλητο μπλοκ,
λεγόμενος,
πολύμορφος,
παθητικός,
ήπιος.

>>> Ο Ευρωσκεπτικισμός διαθέτει:
κατακόρυφη άνοδο,
ρεύμα,
τα αιτήματα,
αναζωπύρωση,
μανιφέστα,
δυνάμεις,
νέο κύμα,
όρια,
μετάλλαξη,
απόθεμα,
ταλάντωση,
φωνές,
προπαγάνδα,
συμμαχία,
ευσεβείς πόθους,
δόση,
αποχρώσεις,
έκφραση,
συνώνυμα,
κόμμα,
αιτίες,
κρούσματα,

ταλάντωση,
άλλο πόλο,
συμμαχία.

>>>> Επιπλέον τα ρήματα που το συνοδεύουν δηλώνουν ότι ο Ευρωσκεπτικισμός:
εκφράζεται,
συντηρείται,
αναπτύσσεται,
ταΐζεται,
αυξάνεται,
περιορίζεται (στην Ελλάδα),
ενισχύεται,
ενδυναμώνεται,
μειώνεται,
συσπειρώνει,
αναχαιτίζεται

>>>Οι Ευρωσκεπτικιστές που τον εκφράζουν είναι:
πρόθυμοι,
πρώιμοι,
φανατικοί,
επαγγελματίες,
γνωστοί,
ρομαντικοί,
σκληροπυρηνικοί,
σκληροί,
ισχυροί,
αντι-ευρωπαίοι,
ακραίοι.

>>>Τέλος, ο Ευρωσκεπτικισμός συνδέεται με:
τον εθνικισμό,
τον απομονωτισμό,
τον εθνολαϊκισμό,
τον αυταρχισμό,
τον λαϊκισμό,
τον αντιευρωπαϊσμό,
τη λιτότητα,
τους νεοσυντηρητικούς,
την παγκοσμιοποίηση,
τον εθνοκεντρικό προστατευτισμό,
την ξеноφοβία.

8. Ερμηνευτική πλαισίωση

Για να εμβαθύνουμε την ερμηνευτική μας ανάλυση κατά την επισκόπηση των άρθρων εντοπίσαμε τα νοηματικά δίπολα που εμφανίζονται στα κείμενα με διαφορετικές μορφές και αναφέρονται σε διαφορετικά επίπεδα της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ζωής. Αυτά τα δίπολα έχουν συνέπειες στην καθημερινότητα των πολιτών, αναφέρονται σε νοηματικές δέσμες (θέματα) που συντάσσονται και διαπλέκονται στο εσωτερικό των ΗΣΚ.

8.1. Ρηματικά Δίπολα:

Τα άρθρα που επισκοπήσαμε αναδεικνύουν τα παρακάτω δίπολα γύρω από τα οποία αναπτύσσεται το αφήγημα του Brexit και οι όροι του Ευρωσκεπτικισμού:

1. Πρόβλημα/Λύση
2. Κρίση/Διαχείριση
3. Ισλάμ/Χριστιανισμός
4. Αυταρχισμός/Δημοκρατία
5. Ευημερία/Λιτότητα
6. Εθνικό/Ευρωπαϊκό
7. Κοινωνικό/Φιλελεύθερο (Ιδεολογικός άξονας)
8. Εμείς/Αυτοί
9. Δικαιώματα/Υποχρεώσεις
10. Ανοικτή/Κλειστή
11. Προοδευτική/Συντηρητική
12. Ξένοι/Γηγενείς
13. Κανονικό/Κρυσιακό
14. Τοπικό/Ευρωπαϊκό (διεθνές)
15. Συναίνεση/Αντιπαράθεση
16. Σύνορα/Ένωση
17. Πολλοί/Λίγοι
18. Γνωστό/Άγνωστο
19. Προοδευτικό/Συντηρητικό
20. Διακινδύνευση (ανασφάλεια)/Ασφάλεια
21. Πτώση/Ανοδος
22. Αλήθεια/Προπαγάνδα
23. Κέντρο/Περιφέρεια
24. Φτωχός (νότος)/Πλούσιος (Βορράς)

8.2. Νοηματικές Δέσμες/Θέματα

Τα παραπάνω δίπολα φωλιάζουν στις νοηματικές δέσμες (θέματα) που προκύπτουν από τη διερεύνηση των ρηματικών πόρων που έχουμε κάνει στη διάρκεια της έρευνας μας.

Οι νοηματικές δέσμες (θέματα) που εντοπίζονται είναι οι παρακάτω:

1. Γεωπολιτική Δέσμη:

-Περιφερειακή πολιτική εκτός ΕΕ, διεθνείς σχέσεις, ασφάλεια και διπλωματία, παγκοσμιοποίηση, διεθνής κοινότητα, μορφές υπερεθνικής διακυβέρνησης (ΝΑΤΟ, ΟΗΕ κ.ά.).

-Μνήμη, παγκόσμιοι πόλεμοι, ολοκαύτωμα.

-Μεταναστευτικό, πόλεμοι, θαλάσσια όρια (Μεσόγειος, Αιγαίο κ.ά.).

2. Θεσμική Δέσμη:

-Ευρωπαϊκές Συνθήκες, συμφωνίες, προεδρία, διαπραγματεύσεις, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

-Διακυβέρνηση, θεσμικοί ρόλοι, εξουσίες, ηγεσίες, ομάδες πίεσης, αποφάσεις, πλάνα, προγραμματισμός, προϋπολογισμός δεσμεύσεις, λειτουργικότητα, έλεγχος, διασκέψεις κ.ά.

- Νομικός Πολιτισμός, Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής, Διεθνές δικαστήριο, Συμβούλιο της Ευρώπης.

-Κουλτούρα διαλόγου, ισορροπίες, προσπάθεια/ες, στόχος/σκοπός, διαδικασίες, παρέμβαση/εις, δράση/εις.

-Ποσοτώσεις, ποσοστά, στατιστικά, προβλέψεις, κανόνες, μνημόνια.

-Αξιολόγηση, ιεράρχηση, προτεραιότητα, σημαντικότητα, λάθος/σωστό, συνέπειες, κολασμός, ανησυχία,.

-Πραγματικότητα, γεγονότα.

3. Ιδεολογική Δέσμη

-Ιδεολογικές αναφορές, δεξιά, ακροδεξιά, αριστερά, αριστερός λαϊκισμός, εθνικισμός, συντηρητισμός.

-Αλληλεγγύη: κοινωνική, μεταξύ των χωρών, προς τους ξένους.

-Εργασία, ασφάλιση, οικονομία/οικονομίες, επιχειρήσεις, φορολόγηση, προϊόντα, τέλη, δαπάνες.

4. Ευρωπαϊκή Δέσμη

-Γαλλογερμανικός άξονας.

-Ανατολική Ευρώπη.

-Επιμέρους πολιτικές: Περιβάλλον/Ανταγωνισμός /Καινοτομία/Ψηφιακότητα

-Αίσθημα κοινότητας.

5. Βιοπολιτική δέσμη

-Η έννοια της ζωής: μέριμνα και ποιότητα ζωής.

-Ευρωπαϊκός τρόπος ζωής και Ευρωπαϊκός πολιτισμός

-Ευρωπαίοι Πολίτες.

-Πανδημία, εμβόλιο, επιστημονική έρευνα, προστασία, ανάκαμψη.

-Ίσα Δικαιώματα (έμφυλα, κοινωνικά κτλ.)

-Η έννοια του χρόνου, (προσδόκιμο ζωής, όρια συνταξιοδότησης κ.ά.)

9. Συμπεράσματα

Η ερμηνευτική ανάλυση του ΗΣΚ-DataPopEU και η επισκόπηση των άρθρων μας οδήγησε ερμηνευτικά στη συγκρότηση των παρακάτω συμπερασμάτων:

1. Διπλότητα της Ευρώπης ως Θεσμός και ως (γεωγραφικός) Χώρος/Τόπος
Οι αναφορές στην Ευρώπη χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: (1) αυτές όπου η Ευρώπη διαθέτει θεσμική διάσταση, συνοδεύεται από οικονομικά και γεωπολιτικά νοήματα και σχετίζεται με αναφορές στην Ευρωπαϊκή Ένωση, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κ.ά. (2) εκεί όπου η Ευρώπη είναι «τόπος» που ταυτίζεται κυρίως με πολιτισμικά πλαίσια ή νοήματα περί δικαιωμάτων και δημοκρατίας. Όροι αλληλεγγύης και πολιτισμικής συγγένειας/ομοιογένειας τείνουν να εμφανίζονται κυρίως στο πεδίο της ηπειρωτικής γεωγραφικότητας σε σύγκριση με άλλες ηπείρους ενώ οι θεσμικές αναφορές περιλαμβάνουν διαιρετικές και ανισοτικές εκφάνσεις.

2. Ταυτότητα/Ετερότητα
Το δίπολο ταυτότητα/ετερότητα διαθέτει αυξημένη ερμηνευτική σημασία για την ανάλυση που υλοποιούμε. Η Ευρώπη συγκρίνεται, σε επίπεδο ετερότητας (εχθρότητας), κυρίως με την Τουρκία ενώ έχουμε σύνδεση στο πλαίσιο της εχθρικής ετερότητας με τη Ρωσία. Εμφανίζονται, ακόμα, ως συμμαχική ετερότητα στο πλαίσιο του ευρωατλαντικού άξονα οι αναφορές στις ΗΠΑ (εκλογές, Τράμπ κ.ά.) και στη Μ. Βρετανία (Μπόρις Τζόνσον κ.ά.). Τέλος, σε εμπορικό και οικονομικό επίπεδο η Κίνα αναφέρεται ως ο μακρινός αλλά σημαντικός «άλλος».

3. Ε.Ε./Εθνική Κυβέρνηση
Ένας αξιοσημείωτος και πολύ υψηλός σε εμφανίσεις άξονας είναι αυτός της διαλεκτικής μεταξύ των εθνικών κυβερνήσεων και των θεσμικών οργάνων. Σε αυτό το πεδίο αποδίδονται όροι ισχύος στις θεσμικές διαδικασίες, τις αποφάσεις, τα πακέτα στήριξης, τις προσδοκίες που γεννά ο νέος επταετής προϋπολογισμός και το ταμείο ανάκαμψης. Στο συγκεκριμένο πλαίσιο, ζητήματα όπως το έλλειμμα δημοκρατίας ή η αντίθεση μεταξύ εθνικού συμφέροντος και ευρωπαϊκών εντολών εμφανίζονται γύρω από λέξεις/κόμβους όπως η χρήση του όρου Βρυξέλλες που συμβολίζει την Ε.Ε. σε αντίστιξη με τη χρήση του ονόματος της πρωτεύουσας άλλων χωρών που είναι επίσης συχνές, με συχνότερες τις: Αθήνα, Βερολίνο, Παρίσι.

4. Πολιτικοποίηση
Σημαντικός αριθμός άρθρων θέτει ζητήματα πολιτικοποίησης, δημοκρατικού ελλείματος και αναδεικνύει προκλήσεις που αφορούν τη θεσμική συγκρότηση της Ευρώπης. Οι ευρωπαίοι πολίτες πολύ συχνά αντιμετωπίζονται ως κάτοικοι και σπανιότερα ως υπήκοοι των εθνικών τους κυβερνήσεων με τις οποίες διαφωνούν ή συμφωνούν. Με αυτό τον τρόπο, ο ρόλος τους είναι περιορισμένος και οι εκλογές μοιάζουν ως μια διαδικασία που επικυρώνει τη μια ή την άλλη προσωπικότητα. Οι διαδηλώσεις είναι περισσότερο εκδηλώσεις διαμαρτυρίας και λιγότερο διεκδίκησης ενώ τονίζεται και η επιστροφή σε προ-δημοκρατικά μοντέλα διακυβέρνησης, ιδίως στην ανατολική Ευρώπη.

5. Κρίση

Οι κρίσεις αποτελούν καθρέφτη για τις πολιτικές και τους πολίτες και αντιμετωπίζονται ως εξαιρεσιακές αλλά χρήσιμες (κρίση ως ευκαιρία). Η περίοδος που διερευνούμε περιλάμβανε τη διαχείριση της πανδημικής κρίσης που ανέδειξε και ενίσχυσε το διττό πρόσωπο της Ευρώπης. Από τη μία η κεντρική διαχείριση των εμβολίων και τα γρήγορα αντανακλαστικά για τη σύσταση του ταμείου ανάκαμψης και τη στήριξη της οικονομίας και από την άλλη ο «εμβολιαστικός εθνικισμός» όπως ονομάστηκε και η ενίσχυση του αντι-εμβολιαστικού κινήματος, των συνωμοσιολογικών αναφορών και της πολιτικής και κοινωνικής πόλωσης.

6. Ευρωσκεπτικισμός/Αντι-ευρωπαϊσμός

Συμπερασματικά, οι συχνότερες αναφορές υιοθετούν μια ευρωκεντρική θέση που ορίζει την Ε.Ε. ως το πολιτικό κέντρο του δυτικού κόσμου.

Η σύνδεση του Ευρωσκεπτικισμού με το λαϊκισμό (δεξιό και αριστερό) είναι ανθεκτική και πέραν του πλαισίου και της συγκυρίας του Brexit ενώ συνδέεται τόσο με την Αριστερά όσο και με τη Δεξιά. Γεωγραφικά η σύνδεση αφορά περισσότερο την Ανατολική Ευρώπη (Πολωνία, Ουγγαρία) και το Νότο (Ελλάδα, Ιταλία).

Αν και υπάρχουν αντι-ευρωπαϊκές αναφορές που απορρίπτουν την Ευρώπη εν συνόλω, τόσο ως θεσμικό όσο και ως πολιτισμικό χώρο, αυτές δεν κυριαρχούν και συνδέονται με την άκρα Δεξιά και το δεξιό λαϊκισμό.

Είναι πολύ συχνότερες οι αναφορές που υιοθετούν μια διορθωτική και δημιουργική κριτική που επιζητά μια άλλη Ευρώπη (αλληλέγγυα, δημοκρατική, εξισωτική, κοινωνική κ.ά.) και συνδέονται με την Αριστερά και τον αριστερό λαϊκισμό. Η έννοια του ευρω-ενθουσιασμού εμφανίζεται μόνο μια φορά στα δύο χρόνια ενώ η έννοια της ευρω-αδιαφορίας δεν εμφανίζεται καθόλου ούτε περιγράφεται περιφραστικά στα 739 άρθρα που σχετίζονται με τον Ευρωσκεπτικισμό.